

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXX (24)

No. (Štev.) 22

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

3. junija 1971

AFIRMACIJA NARODNEGA ODBORA ZA SLOVENIJO

GOVOR G. MILOŠA STARETA

Ob priliki slavnostne večerje, 29. maja v Slovenski hiši, je imel novi predsednik NO g. Miloš Stare naslednji pomembni programatični govor:

Smatram za dolžnost, da vam na nočnejši večer povem nekaj misli o Narodnem odboru za Slovenijo, o njegovih ustanovitvi, programu in ciljih.

USTANOVITEV NO IN NJEGOV PROGRAM

Potem, ko je v letu 1944 Slovenska zaveza prenehala delovati, ker so bili njeni vodilni člani ali odpeljani v Dachau ali so morali v ilegalo in jim je bilo zaradi nacističnega in komunističnega zasledovanja delo onemogočeno, je šel vojni razvoj in z njim svetovni dogodki v takšno smer, da se je izkazala nujna ustanovitev skupnega foruma slovenskih demokratičnih strank. Po pripravi v izrednih okoliščinah, ker je bilo vse delo v ilegali, smo se predstavniki demokratičnih strank zedinili na ustanovitvi NO, ki naj poda smernice za povojno ureditev Slovenije in Jugoslavije. Pri tem delu je od SLS odločilno sodeloval pok. dr. Šmajd, ki me je obiskoval v mojem skrivališču v nekem podstrežju v ljubljanski okolici, da sva predebatirala naše poglede. Tako je prišlo do ustanovitve NO, ki je za številčno razmerje zastopstva članov demokratičnih političnih strank, to je SLS, JNS in Socialistične stranke, prevzel ključ prve slovenske narodne vlade iz leta 1918. Tako ustanovljeni NO se je predstavil z narodno izjavo z dne 29. oktobra 1944.

Pomen te narodne izjave je v tem: zaključena je bila doba več kot 20-letnih nesoglasij med Slovenci, kakšen naj bo odnos posameznih narodov do skupne države Jugoslavije in kako naj bi bila urejena jugoslovanska država.

Če upoštevamo 20-letni boj med zagovorniki centralizma na eni strani in slovenske avtonomije na drugi strani, potem moramo priznati, da je narodna izjava z dne 29. oktobra 1944 zgodovinski dogodek. Slovenske demokratične politične stranke so se zedinile na enotno gledanje v izjavi, ki je postala idejni temelj za ustanovitev NO in v esnovi še danes veže v NO slovenske demokratične politične stranke in more združevati vse demokratične Slovence. Osnovne zahteve v tej narodni izjavi so:

Na temelju etnične samobitnosti slovenskega naroda in na temelju narodnostnega načela zahtevamo:

1. državno-pravno združitev vsega slovenskega narodnega ozemlja v Zedinjeno Slovenijo, ki mora biti v geografskem, gospodarskem, prometnem in strateškem oziru tako zaokrožena celota, da bosta zavarovana nemoteni narodni in gospodarski obstoj in razvoj slovenskega naroda.

2. federativno, na demokratični podlagi in socialno pravično urejeno Jugoslavijo, katere sestavni del je tudi narodna država Zedinjena Slovenija.

3. tako federativno državo, da bodo narodne države kot sestavni deli imele tako stvarno področje, da bo izvrševala osrednja zvezna oblast le tiste naloge in imele le tiste prerogative, ki so ji z zvezno ustavo izrecno priznane in izvzete iz pristojnosti oblasti narodnih držav.

S to narodno izjavo so vse demokratične politične stranke odklonile centralizem, odklonile teorijo enega jugoslovanskega naroda, poudarile načelo enakopravnosti vseh narodov Jugoslavije. Brez pridržkov je v narodni izjavi odločno povedano, da ima slovenski narod v Jugoslaviji pravico do svoje narodne države Zedinjene Slovenije.

To izjavo je podpisalo v času okupacije in revolucije v strogi konspiraciji nad 300 predstavnikov slovenskega javnega življenja, vseh političnih strank, vidne osebnosti iz vse Slovenije in vseh okupacijskih con.

PROGLASITEV NARODNE DRŽAVE SLOVENIJE IN VETRINJSKA TRAGEDIJA

Pri dogodkih 3. maja 1945 nisem mogel več sodelovati. Narodni odbor je tedaj storil še korak naprej. Proglasil je ustanovitev Slovenske narodne države, ki naj ima svoj parlament in svojo narodno vojsko.

G. Miloš Stare med govorom

Naslednje obdobje delovanja NO sovpada s kapitulacijo Nemčije, našim umikom iz Slovenije pred komunističnimi partizani ter vračanje slovenske narodne vojske iz Vetrinja. Delo NO med temi dogodki je bilo deležno ostrih kritik in napadov. Ne da bi se spuščali v razpravljanje o dogodkih in kritikah, hočem poudariti le eno: vodstvo NO in tisti, ki so bili za njegovo delo odgovorni, so storili vse, kar so v tedanjih razmerah mogli; poleg tega so pa do prinesli take žrtve, da ne moremo metati kamenja nanje: predsednik dr. Bajsaj je izgubil oba sinova, ki sta bila vrnjena iz Vetrinja. Bodimo prepričani, da bi storil vse, kar bi mogel, da bi rešil slovensko narodno vojsko. Saj sta bila z nio vred žrtve njegova dva sina. Dr. Šmajd in prof. Bitenc tudi po strahotni vetrinjski tragediji nista odnehala v boju proti komunizmu in sta dala v tem boju svoji življenji.

DR. MIHA KREK PREDSEDNIK NARODNEGA ODBORA

Novo obdobje v NO pa je nastopilo, ko je prevzel predsedstvo dr. Miha Krek. Nad dvajset let smo imeli na tem mestu moža, ki je združeval v sebi vse pogoje za to odgovorno mesto: slovenski in jugoslovanski problem je poznal do podrobnosti. Bil je več let pred vojno minister v različnih resorih. V emigraciji je bil podpredsednik jugoslovanske vlade in delegat-veleposlanik Jugoslavije pri Zavezniškem svetu za Sredozemlje. Podpredsednik Krščansko demokratske unije za Srednjo Evropo; imel je zveze in osebna poznanja z državniki, politiki in vplivnimi osebnostmi. V mednarodnih krogih je užival ugled kakor noben Slovenec v tej dobi. Lahko smo prepričani, da smo bili v tej dobi resnično varni. Saj dr. Krek ni zamudil nobene prilike in je nastopil povsod, kjer je bil mogel v obrambo slovenskih interesov in v prizadevanju, da bi bil tako slovenski narod kakor vsi narodi Jugoslavije svobodni in rešeni komunistične diktature. Krek je o svojem vztrajnem delu molčal. Zgodovina bo pokazala, da smo bili zares lahko srečni, ko je imel naš NO za predsednika dr. Kreka in slovenski narod v svetu takega branilca in zaščitnika.

In danes? Dr. Kreka ni več. Tudi nimamo osebnosti takega formata, kot je bil on, da bi ga mogel nadomestiti.

POVEŽIMO SE VSI

Ali naj bomo malodušni? Ne, imamo izhod. Skušajmo nadomestiti nastalo vrzel tako, da prenehamo z vsimi nesoglasji in se strnemo vsi okrog NO v skupno in enotno fronto v boju za osvoboditev slovenskega naroda. V naši zgodovini smo dosegli veliko. In te vedno tedaj, kadar smo bili složni v boju in delu za določen cilj.

Povežimo se vsi!

Ne samo možje in fantje! Tudi žene in dekleta, ki so odigrale v slovenski politični zgodovini prav tako pomembno vlogo. Naj se svojega velikega vpliva in odgovornosti zavedajo tudi danes.

Mladina je bila vedno v prvih bojnih vrstah. Tudi sedaj naj ne stoji ob strani. Naj ne popusti in v borbenosti, naj jemlje zgled o tej lastnosti pri svojih prednikih. Te dni se bomo spominjali žrtve okupacije in revolucije. Spominjali se bomo vaških straž, domobrancev in četnikov. Naj vam mladim o teh borbah govorijo še tako kritično, enega jim nihče ne more vzeti: bili so neuklonljivi borci in so bili pripravljeni na največje žrtve.

Mladi fantje in dekleta, pristopite borbeni tudi k političnemu delu, da boste mogli čimprej nadomestiti nas. Poudarjam, čimprej.

Verjemite mi, da papež Pavel VI. ni brez premisleka pred 14 dnevi v pismu Octogesima adveniens poudaril važnost političnega dela. Saj to delo ni le delo v političnih strankah ali za politične stranke. Tudi to je potrebno. Politično delo pa sega preko gospodarstva, kulture, socialnih problemov vse do vzgoje v šoli in družini.

Vse vas prosim: ne odklonite nemoči in sodelovanje, ko vas NO pokliče! Vse organizacije in ustanove, žene in dekleta in vso mlado generacijo prosim, da se strne in združi okrog Narodnega odbora in v njem. Naj ne pade na našo politično emigracijo ožitek, da je utonila v brezbrzičnosti, ki prinaša narodno smrt njej in odreka pomoč domovini.

SMERNICE ZA DELO POLITIČNE EMIGRACIJE

Nekaj smernic za delo in naloge politične emigracije:

Neizprosni boj za svobodo slovenskega naroda in odstranitev komunistične diktature, da bo slovenski narod mogel sam odločati o svoji usodi.

Prizadevajmo si, da bomo spoznali pravo stanje v naši domovini in celotno sedanjo strukturo, ki vodi naš narod po krivdi komunistične diktature v pogubo.

Iščimo rešitve za bodočnost našega naroda na vseh področjih njegovega življenja. Ta klic velja prav posebej vsem mladim slovenskim izobražencem po svetu.

Predno preidemo k reševanju slovenskega državno-pravnega problema, analizirajmo dejansko stanje, v katerem se nahaja Slovenija. Upoštevajmo vse silnice, ki vplivajo na usodo našega naroda in narodov v Jugoslaviji.

Pri tem bomo prišli do spoznanja, da je Slovenija na ozemlju, kjer se za njo nevarno križajo interesi velikih držav in veselih in da slovenski narod živi ob narodnostni tromeji sosedov, katerih interesi so bistveno nasprotni svobodnemu življenju slovenskega naroda in stremljenju po Zedinjeni Sloveniji. Kdor bi upal, da bi pri Nemcih, Italijanih ali Madžarih dobil oporo za reševanje slovenskega narodnega problema, je v usodni zmoti. V zmoti je tudi, kdor trdi, da je razbijanje Jugoslavije nujno kot izhodna točka našega dela za blaginjo in svobodo našega naroda. Samomor sebi in nesrečo drugim pa prinašajo tisti, ki odpirajo sovjetskemu

imperializmu pot na Jadran, da bi rešili narodno vprašanje.

NAROD NE MORE ODLOŽITI PRAVICE IN ZAHTEVE ODLOČANJA O LASTNI USODI

Jugoslavija je večnarodna država. Narodnostni spori, ki so vladali pred drugo svetovno vojno, niso rešeni. Nasprotno! Ne le, da so komunisti zavrti reševanje tega problema, katerega začetek je bil sporazum med Hrvati in Srbi leta 1939, s centralizmom in diktaturo komunistične partije so te spore še zaosttrili.

Tako imenovane republike in njih pravice so le na papirju.

Narodi niso priznani kot narodi v pravem pomenu besede. Tega priznanja jim komunisti ne morejo dati, če še tako spreminjajo ustave republik in federacije, o čemer je danes toliko govorjenja in pisanja v Jugoslaviji. Partija kot nositeljica diktature sledi dosledno Leninovemu nauku, da je bilo narodno vprašanje zbrisano z dnevnega reda marksizma. Zato tudi komunistični teoretiki zagovarjajo tezo o umiranju in končno smrti narodov, tudi slovenskega.

Mi pa pojmujeemo narod kot nekaj živega, ki hoče živeti in se brani umreti. Tudi samomora noče napraviti. Narod, je prav tako kakor oseba, ki ne more nikdar odložiti osnovne pravice in zahteve odločanja o lastni usodi. Tudi je ne more nikdar prenesti na tuje telo, ne da bi prenehal s tem obstojati. Le kadar narod spozna, da mu je v gotovih okoliščinah koristno vstopiti v zvezo z drugimi narodi, si prostovoljno omeji izvrševanje suverenosti, ne odpove se pa tej pravici nikdar.

Pogled na zbrane goste med nagovorom predsednika Miloša Stareta

Slovenci hočemo na osnovi takega pojmovanja naroda reševati sporazumno medsebojne odnose z narodi, s katerimi živimo skupaj v Jugoslaviji. Spoštujemo Hrvate, Srbe in Macedonce ki imajo iste pravice kot Slovenci, da odločajo sami o svoji usodi. Vsakega teh narodov je oblikovala zgodovina po svoje, da je dobil današnjo podobo.

S hrvatskim narodom nimamo z naše strani nobenih spornih točk. V zgodovini so nas vezale velike prijateljske vezi. Spomnimo se samo na dobo dr. Janeza Ev. Kreka, na prizadevanje dr. Korošca, da je prišlo do Hrvatsko-srbskega sporazuma in na lepo prijateljsko sodelovanje voditelja Hrvatov dr. Mačka in našega predsednika dr. Mihe Kreka. Tudi v bodoče želimo ostati z njimi v iskrenem prijateljstvu. Srbom priznamo njihovo junaštvo in odprnost, da so ohranili narod živ. Kljub težkim zgodovinskim preizkušnjam. Toda odkrito jim povemo, da terjamo od njih prav tako kot od kogar koli, da nam priznajo enakopravnost. Ob tej priliki povemo, da smo jim hvaležni, da so med drugo svetovno vojno res bratovsko sprejeli naše nesrečne preseljence iz Gorenjske.

CILJI NAŠE NARODNE POLITIKE

Kakšna je pot za ureditev narodnih problemov v Jugoslaviji?

Narodni odbor za Slovenijo je za veliko noč 1960 objavil po predsedniku dr. Kreku spomenico „O ciljih naše narodne politike“:

„Naš skupni cilj je upostavitve svobodne in demokratične vladavine, ki naj nadomesti sedanjo diktaturo komunistične stranke v Jugoslaviji.“

Nadaljnja osnovna misel te spomenice je, da naj se združijo vse tiste politične sile, doma in v svetu, ki priznavajo človeške pravice, kakor nam jih popiše in kaže ta ustanovna listina Združenih narodov in splošna deklaracija Združenih narodov o človeških pravicah, katerim so svobodni evropski narodi združeni v „Evropskem svetu“, dali v Strassburških konvencijah tudi pravno obliko in jim priznali moč obveznega zakona.

Dalje pravi spomenica: „Da preidemo nevarno dobo prehoda iz diktature v svobodno vladavino na miren in urejen način in brez nevarnosti za naše mednarodno priznane meje, sprejemamo — nikakor ne za dokončno državno-pravno ureditev — ampak le za začetno dejansko izhodišče — sedanjo razmejitev in ureditev v tem smislu, da sestavljajo Jugoslavijo Srbija, Hrvatska, Slovenija, Bosna in Hercegovina, Črna gora in Makedonija.“

„Izhajajoč iz tega začetnega dejanskega stanja naj svobodni narodi Jugoslavije v ozračju pomirjenosti, oproščeni strahu z izključitvijo surove sile, sami odredjajo svoja predstavništva, ki naj sklepajo o njihovih bodočih javno-pravnih ustanovah.“

Tako spomenica o ciljih slovenske narodne politike.

Šele potem torej, ko si bodo svobodni narodi in republike zgradili svoje,

države, naj odločajo, če in koliko svojih suverenih pravic odstopijo skupnosti v zavarovanje meja ter hitrejšega in lažjega razvoja vsakega naroda.

Prepričan sem in verujem v življenjsko silo in zgodovinsko izkušnjo slovenskega naroda, da bo odločil tedaj tako, kakor bo za njegovo svobodo in bodočnost prav.

Ne precenjujem pomena naše politične emigracije in Narodnega odbora za Slovenijo, ker se zavedam, da leži teža odgovornosti za razvoj dogodkov v domovini pri naših bratih, ki živijo tam.

Moja izvajanja pa bi bila bistveno pomanjkljiva, če jih ne bi zaključil z ugotovitvijo, ki je namenjena našim, zaradi negotove bodočnosti upravičeno zaskrbljenim bratom v domovini:

Slovenska politična emigracija sledi z vso pozornostjo razvoju dogodkom v Sloveniji in Jugoslaviji. Je bila, je in bo ostala neločljivo povezana z vsemi demokratičnimi silami v domovini, katerim je program uveljavitev temeljnih človeških pravic v javno in zasebno življenje in cilj svoboda.

Bog nam pomagaj vsem, da bi bil program uresničen in cilj dosežen.

Pred kratkim je slovenska politična emigracija, po predstavnih svojih političnih strank, izvolila g. Miloša Stareta, za novega predsednika najvišje slovenske demokratične politične ustanove, Narodnega odbora za Slovenijo. G. Miloš Stare je tako nasledil na tem mestu pokojnega dr. Miha Kreka.

Da se javno in slovesno izrazi priznanje Narodnemu odboru in njegovemu vodstvu in da se s tem tudi dokaže strnjnost naših vrst v boju za svobodo slovenskega naroda, je slovenska demokratična skupnost v Argentini priredila slavnostno večerjo, na kateri je tudi prvič javno proslavila g. Stareta, kot novoizvoljenega predsednika Narodnega odbora.

Tako so se preteklo soboto, 29. maja, zbrali v veliki dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu predstavniki društev in organizacij, ki tvorijo celotno bit življenja naše izseljenske skupnosti. Prišli so, da vsak posebej in vsi skupaj, čestitajo novemu predsedniku, mu izrazijo zaupanje, obenem pa tudi, da ponovno izpovejo vero v ideale, za katere se naša emigracija od vsega svojega početka bori: ideale slovenstva in krščanstva.

Verica in Marko Breznikar pozdravljata g. Stareta

Slavnosti te afirmacije so se udeležili sledeči predstavniki našega javnega življenja:

Člani Narodnega odbora za Slovenijo: predsednik Miloš Stare z gospo, univ. prof. dr. Tine Debeljak z gospo, Rudolf Smersu z gospo, Feliks Urankar

Za načelstvo Slovenske krščanske demokracije — SLS v Argentini: Miha Benedičič z gospo, Janez Dimnik, dr. Jože Dobovšek z gospo, Pavel Fajdiga z gospo, Rudolf Hirschegger (Mend.), Jože Košček, dr. Jože Krivec z gospo, Valentin Markež z gospo, dr. Alojzij Voršič z gospo, inž. Jože Žakelj z gospo; član Poverjenišstva Franc šenk z gospo.

Zedinjena Slovenija: predsednik Božo Stariha z gospo, mladinski referent inž. Jernej Dobovšek, vodja mladinskega sveta prof. Tine Vivot in gđ. Marjana Hribar, šolski referent Franc Vitrih, voditeljice in voditelji slovenskih osnovnih šol: Marjana Batagelj (Slovenska hiša), Angela Klanjšek (San Justo), Katica Kovač (San Martin), Mija Markež (Pristava), Aleksander Pirc (Carapachay), Marjan Šifrer z gospo (Ramos Mejía); Ivan Kopač za zvezni šolski svet.

Srednješolski tečaj ravnatelj Marka Bajuka; Rant Pavle, predsednik odbora staršev.

Slovenski dušni pastirji: delegat msgr. Anton Orehar, Jože Guštin (Berazategui), Matija Lamovšek (Pristava), Gregor Mali (Slovenska hiša), Jure Rode (San Martin), dr. Alojzij Starec (San Justo), Jože Škerbec (Ramos Mejía).

Slovenski lazariisti: superior Lado Lenček.

Rožmanov zavod, Adrogué: rektor dr. Franc Gnidovec;

Za Slovenske domove, predstavniki: Jože Vidmar z gospo (Berazategui), Alojzij Sedej z gospo (Carapachay), Franc Pernišek (Pristava), Franc Vester z gospo (Ramos Mejía), Franc Zerkov s hčerko (San Martin); Jože Miklič z gospo in Tone Oblak z gospo, odbornika (San Justo).

Slovenski del ukrajinske univerze: univ. prof. dr. Vinko Brumen z gospo; Slovenska katoliška akcija: predsednik Milan Magister z gospo;

Slovenska kulturna akcija: dr. Mirko Gogala;

Zveza mater in žena: predsednica

SVEČAN POTEK SLAVNOSTI

Ob priliki izvolitve g. Miloša Stareta za predsednika NO

Pavlina dr. Dobovškova, odbornica Anica Kraljeva;

Slovenski protikomunistični borci: starejšini Ivan Korošec z gospo (Tabor), Slavko Urbančič z gospo (Vestnik);

Družabna pravda: predsednik Maks Jan;

Predsednik NO g. Miloš Stare se zahvaljuje za čestitke. Ob njem vidimo od leve na desno: ga. Vera Debeljak, soproga g. Stareta ga. Franja Golobova, g. Miloš Stare, msgr. Anton Orehar, ga. Marjeta Stariha ter g. Božo Stariha

Slovenski pevski zbor Gallus: predsednik Silvo Lipušček z gospo, Roza Golob;

Slovenska hranilnica „Sloga“: predsednik Ivan Ašič z gospo, upravnik Marjan Loboda z gospo;

Slovensko katoliško akademsko društvo: predsednik Andrej Mele;

Slovenska deklška organizacija: predsednica Pavla Andrejak;

Slovenska fantovska zveza: predsednik Miha Stariha;

Slovenski skavti: vodja Marjan Trtnik;

Mladinska vez: glavni urednik Gregor Batagelj;

Svobodna Slovenija: Amalija Krošelj, vdova bivšega glavnega urednika ter urednika Slavimir Batagelj in Tone Mizerit;

Slavnost je fotografiral Boris Pavšer

Prihod članov NO

Ob pol devetih zvečer so gostje zasedli svoja mesta v lepo okrašeni dvorani. V ospredju pa sta predsedovali slavnosti slovenska in argentinska narodna zastava.

Bučno ploskanje je nastalo, ko so svrta dvorane odprla in so s predsednikom Milošem Staretom in njegovo soprogo go. Franjo Golobovo vstopili v Argentini živeči člani Narodnega odbora dr. Tine Debeljak in Rudolf Smersu.

Pavel Fajdiga podpredsednik SKD-SLS za Južno Ameriko

soprogama in Feliks Urankar. Dekleti v narodnih nošah sta jim pripeli šopke.

Tedaj sta v ospredje stopila najmlajša: Verica in Marko Breznikar. Deklica je s šopkom nageljev v rokah s temile besedami pozdravila g. predsednika Stareta:

Spoštovani gospod predsednik!

Kako naj Vas pozdravimo? S čir izrazimo svoje veselje, ko Vas sprejemamo kot najvišjega predstavnika naše svobodne slovenske družine? To cvetje naj Vam pove, to cvetje naj Vam dehti vse tisto kar bi Vam radi povedali v tej dobrodošlici. Veselje, zaupanje in zahvalo, da ste sprejeli odgovorno mesto. In vemo sicer, da bo to cvetje ovelo, kot mine v življenju tudi zunanja slava. A takrat, gospod predsednik, zlasti takrat, ko boste utili na svojih ramenih le težo, mislite na to, da se naša srca ostala živa, mislite na to, da Vas potrebujemo, kot potrebujejo otroci očeta. Dobrega, pravičnega, odločnega, kot so bili mnogi voditelji sloven-

skega naroda. (Naj Bog blagoslovi vse Vaše delo z obilnimi sadovi, za našo zdomsko družino in ves slovenski narod!)

G. Stare in gospa sta se Verici in Markotu prisrčno zahvalila. Nato so se člani Narodnega odbora med splošnim ploskanjem podali na svoja mesta na zaglavju omizja.

Kot prvi je spregovoril g. Pavel Fajdiga, predsednik pripravljalnega odbora

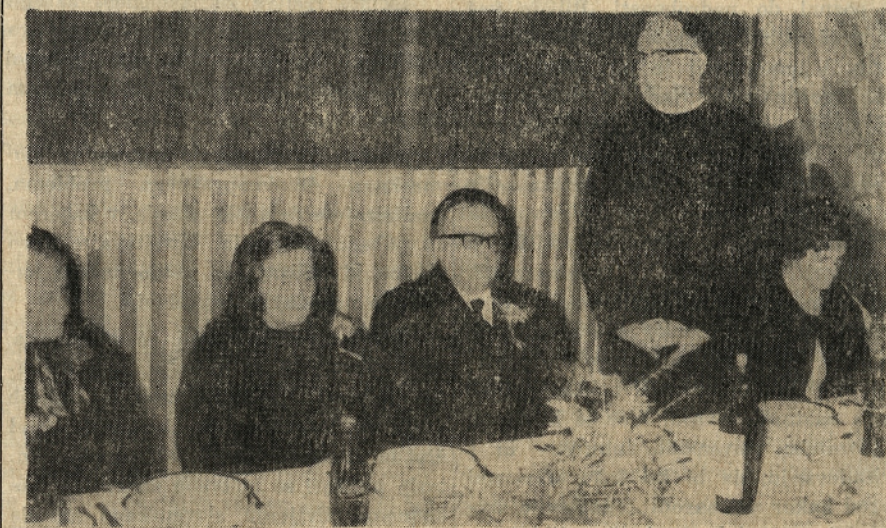
Govor Pavla Fajdige

Začenjam današnjo slavnost, ki nam jo narekuje prilika izvolitve g. Miloša Stareta za novega predsednika NOS. Iskreno vam čestitam, g. Stare in vam celim, v imenu SKD, ves uspeh pri vašem političnem delu za naše zdomstvo in za domovino. Danes dajemo javno afirmacijo naši najvišji narodni ustanovi, Narodnemu odboru za Slovenijo. Kakor je bila pred 27 leti slovenska zgodovinska nujnost ustanovitev Narodnega odbora za Slovenijo, tako je danes njegov obstoj slovenska zgodovinska stvarnost. To sta dve slovenski godovinski dejstvi, ki ju tudi največji ovražniki naše politične emigracije in lovskega naroda doma, komunisti, hko samo tajijo, izbrisati ju ne morejo.

Strnjenost slovenskega naroda okoli svoje najvišje narodne politične ustanove, kar je od 29. oktobra 1944 naprej Narodni odbor za Slovenijo, ni bila trhljana. Obstoj Narodnega odbora tudi po 26 letih zdomstva dokazuje njegovo vitalnost, kakor svojo življenjskost dokazuje prav s svojim obstojem naša slovenska politična emigracija. Uda Narodnega odbora za Slovenijo je nerazdružno povezana z usodo slovenskega naroda in njegove, v zgodovini vrve, politične emigracije.

Naša prisotnost danes tu je izraz našega ohranjenega slovenstva, navkljub obu časa in v brk komunističnemu režimu doma. Čas mineva, a naša politična emigracija ostaja živa, s svojo rhuonsko ustanovo NO za Slovenijo.

Ideali, ki so bili vodilo Narodnemu odboru za Slovenijo doma, med tujo okupacijo in komunistično revolucijo, su ostajajo ideali tudi danes: svoboda slovenskega naroda, združenega v Zedinjeni Sloveniji. To je vrhunski ideal se naše politične emigracije in, v njemo, vsega po duhu svobodnega slovenskega naroda doma. Tu se zdomstva in domovina stikata. Tu stojita

Delegat slovenski dušnih pastirjev, msgr. Anton Orehar, med svojim govorom

ba na bojnih okopih, včeraj kakor danes. Včeraj proti okupatorju, tuju po trvi, danes proti okupatorju, tuju po ideologiji.

Še enkrat čestitke našemu novemu predsedniku Narodnega odbora za Slovenijo, g. Milošu Staretu! Naj živi naš Narodni odbor za Slovenijo! Naj živi

naša svobodna demokratična emigracija!

Po odobravanju, ki je sledilo govornikovim besedam, je vstal delegat slovenskih dušnih pastirjev, msgr. Orehar, n nagovoril zbrane Slovence.

Pozdrav msgr. Oreharja

Kadar pridemo skupaj, imamo vedno svoj namen. Spominjamo se dogodkov, ustanov, in pa ljudi. In ob teh ustanovah živimo. Tudi danes smo prišli s tem namenom, da se spomnimo prevzema, izvolitve za predsednika Narodnega odbora gospoda Miloša Stareta. Čestitamo mu! Čestitamo, da je na to mesto prišel, in spominjamo se dela, ki ga je opravil, dela, ki ga čaka. Dela, ki ga je opravil na drugih poljih, ki so ga do tega pripeljali, in dela, ki ga čaka v naprej: tam kjer ga je sedaj vršil, ali kar je sedaj novega sprejel.

V vseh takih spominih je nevarnost za objektivnost. Zato ker vsi ti dnevi, ti dogodki, te ustanove, in te osebe, to je vse konkretno. Pri vsem konkretnem je pa skušnjava, da ljudje ne bi bili objektivni, vendar je osnovna človeška in krščanska dolžnost, da ostanemo objektivni.

Če govorimo sedaj o osebi. Prav gotovo, ta prilika nam pokaže gospodovo življenje, gospodovo delo, njegovo prizadevanje za ideale, za katere smo vsi zunaj. Ni začel takrat, ko smo odšli od doma. Začel je že kot mlad študent. In kdor koli, kakor koli kdo sodi zgodovino slovenskega naroda, zgodovino slovenskega prizadevanja za svojo samostojnost, mora objektivno priznati mnogo dela, mnogo zaslug, ki jih je on opravil.

Prav tako tudi ob spominu. Včasih se mi bojimo spominjati se nekaterih dogodkov brez potrebe. Moramo ostati objektivni. Ni rečeno, da je vse najboljše vedno narejeno, a moramo priznati, spoštovati odločitve. Prav tako tudi ustanovo samo. Ko gledamo to izseljensko življenje, vedno bolj vidimo, kako potrebujemo vsega pozitivnega. In vsaka ustanova, ki ni namenjena v negativen cilj, katera nima v sebi tistih negativnih elementov za rušenje našega skupnega življenja, zasluži spoštovanje, zasluži priznanje.

Pogosto se srečamo ljudje iz različnih krajev — duhovnik se pač ne more izvzeti iz nobene skupine, duhovnik pri kristjanah spada k vsaki skupini. Iz različnih organizmov ste prišli, različnega prepričanja sedanosti, različnega prepričanja preteklosti, vendar vse nas druži ena misel: ohraniti življenje slovenskemu krščanskemu človeku v tujini. In prav takile prazniki, na katerem smo, nas naučijo spoštovati drug drugega. Nas naučijo spoštovati mnenje, misel, delo in spoštovati zlasti tudi osebo. (Da znamo mi to ali ono misel sprejeti, vendar drugemu priznajmo kar je naredil, drugemu priznajmo, kar je mislil. To naj bi bil tudi sad nočnjega večera, da bi naše medsebojno življenje še bolj povezali, da bi mi še bolj drug drugemu priznali, da spadam skupaj in samo če bomo skupaj ostali, da bomo ohranili to, kar nam je Bog v roke izročil za ta leta.

znali svoje mesto, svojo odgovornost in svoje delo, ki ga imamo.

Še enkrat: čestitam vam, da na tem mestu ste, čestitam vam, da boste to delo opravili z dobro voljo, in prosim Boga, naj vam da zdravje, korajžje, da bi vse delo s korajžjo in prav opravili. Sebi v lep spomin, še bolj važno pa ljudem, med katerimi in za katere boste delali v veliko korist. Bog vas živi!

Z navdušenim ploskanjem so navzoči pritrčili besedam msgr. Oreharja.

Besedo je nato povzel predsednik Zedinjene Slovenije, Božidar Stariha ter povedal naslednje misli:

Nagovor Boža Starihe

V imenu našega osrednjega društva ZS in ostalih organizacij, vam iskreno čestitam kot novemu predsedniku Narodnega odbora za Slovenijo.

Štejemo pa si v izredno čast, da vas danes, ko vas v naši sredi pozdravljamo, kot predsednika naše najvišje narodne institucije, lahko dostavimo, da

Božo Stariha, predsednik Zed. Slovenije

ste pred 23. leti postali tudi prvi predsednik Društva Slovencev v Argentini. Ko Vam želimo srečo, uspehov in božjega blagoslova na tem najbolj odgovornem mestu, vam zagotavljamo vdanost in zvestobo Narodnemu odboru. Zavedamo se, da je primerna skrb Narodnega odbora v odnosu do domovine in njene osvoboditve, a vendar ne moremo mimo dejstva, da v svetu nastaja zdomska Slovenija, ki se vedno veča in to Slovenijo tvorimo mi, ki smo Slovenijo zapustili, in naši otroci. Prepričan sem da je sodelovanje nas zdomskih Slovencev pri našem delu bistvene važnosti, ne toliko kot posameznikov ampak kot celota.

Narodni odbor, ki nam je vedno bil simbol kontinuitete naše narodne politične borbe, naj bi nam bil v bodoče tudi vodnik in usmerjevalec k cilju: osvoboditve slovenskega naroda.

Potem, ko je potihnil aplavz, ki je sledil besedam predsednika Zedinjene Slovenije, je g. Pavel Fajdiga pozdravil predstavnika slovenske skupnosti iz Mendoze, g. Hirscheggerja. Ta se je v

Rudolf Hirschegger govori v imenu mendoških Slovencev

imenu tamošnjih Slovencev obrnil na predsednika g. Miloša Stareta:

Čestitke Rudolfa Hirscheggerja

„Iskren pozdrav izpod planin visokih Andov. Posebna čast pa mi je, da morem pozdraviti v imenu vseh rojakov, Slovencev iz Mendoze, novega predsednika Narodnega odbora in mu želim, da bi srečno vodil odgovorno delo. Bog Vas živi!“

Prisrčen aplavz je pozdravil besede mendoškega predstavnika.

Misli ge. P. Dobovškove

V imenu slovenskih mater in žena je tedaj vstala predsednica njihove zveze in spregovorila zbranim:

Žene in matere pozdravljamo prenos vodstva Narodnega odbora za Slovenijo v Argentino. Novoizvoljenemu predsedniku, g. Milošu Staretu čestita-

(Nad. na 3. str.)

Svečan potek slavnosti

(Nad. z 2. str.)

mo. Želimo, da bi njegovo delovanje imelo uspehe, ki so za naše cilje, kot politične emigrante, nujno potrebni. Po 25-letni odsotnosti od domovine čutimo težo odgovornosti, ki jo imamo kot žene in matere pri vzgoji naših otrok, pri ohranjanju naše slovenske kršćanske tradicije in naše politične ideje.

Vemo, da so naši otroci, kakor tu-

Predsednica Zveze slovenskih mater in žena, ga. Pavlina Dobovškova

di naša družinska ognjišča v stalni nevarnosti, da se vanje vrine tuj duh in često tudi tuj jezik. V času, ko se misli in ideje tako hitro spreminjajo ter se s tako naglico širijo — ima naše delo le eno orožje — to je ljubezen do vsega, kar je slovenskega. V tej ljubezni dobivamo moč, da — čeprav četrt stoletja na tujem — našim otrokom s slovensko govorico in slovensko pesmijo vcepimo ponos, da so slovenske krvi. Učiteljice in učitelji na naših slovenskih šolah in gimnazijah so nam pri tem delu v veliko pomoč.

Zakaj ves ta trud? Zato, ker nam naša narodna zgodovina in predvsem dogodki v bližnji preteklosti dajejo upanje za bodočnost.

Vemo, da je narodno-politična zavest naših otrok v veliki meri odvisna tudi od ugleda, katerega uživamo, kot politična emigrantska skupnost. Zato prosim Narodni odbor, da poleg dela, katerega vrši, skrbi predvsem za slogo med nami, slogo, ki sloni na medsebojnem spoštovanju.

Le če bomo složni — bomo zadobili v sklopu narodov ugled, katerega nujno potrebujemo vprav radi naše mladine, ki se rodi in raste na tujem.

Le če bomo složni, bomo dosegli, da bo naša mladina ponosna na svoje slovensko poreklo.

In le, če bomo složni, bomo zmogli doseči cilje, ki so vsem nam sveti, to je dokončno potrdilo naše slovenske suverenosti.

Besedam gospe Dobovškove so navzoči pritrdili s toplim odobravanjem.

Besede Maksa Jana

V imenu slovenskega katoliškega socialnega gibanja je spregovoril Maks Jan, predsednik Družabne pravde. To so bile njegove besede:

Zdi se mi, kakor da slovenski narod, v svoji svobodi, umešča svojega vojvodo. Zato naj ne bo odveč vprašanje: Ali boš delil pravico proti vsem štirim stranem neba? Ali boš zaščitnik vdov in sirot?

Dobro veste, kdaj in kako so bila v zgodovini slovenskega naroda ta vprašanja zastavljena. In prav je, če se stavijo tudi danes, ko umeščamo novega predsednika NO. Družabna pravda, katero imam čast danes tukaj zastopati, je ne samo ustanovo Narodnega odbora skozi in skozi priznavala, kot našo vo-

Maks Jan, predsednik Družabne pravde

dilno narodno ustanovo. Več, njen prvo- boritelj, današnji častni predsednik Družabne pravde rev. Andrej Križman, je bil med poborniki ustanovitve Slovenske zaveze, katero je nasledil Narodni odbor. Po svojem bistvu Družabna pravda ni politična organizacija, in zaradi tega ni sodelovala pri izvolitvi predsednika, temveč izvolitev samo sprejema, in želi tretjemu predsedniku Narodnega odbora za Slovenijo, da bi dosegel več. Da bi dosegel to, da bi Narodni odbor za Slovenijo resnično predstavljaj prav vse Slovence v zdomstvu.

Ne samo po načelu, da je slab Narodni odbor boljši kot noben Narodni odbor, temveč veliko bolj po načelu, da je to Narodni odbor, ki dovoljuje in hoče v potrebnem edinstvu, v dvomu svobodo, v vsem pa ljubezen.

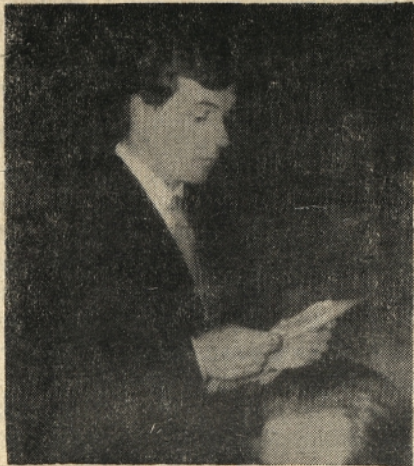
Tudi besedam Maksa Jana je sledilo ploskanje.

Nagovor Andreja Meleta

Tedaj je navzoče nagovoril Andrej Mele, predsednik Slovenskega katoliškega akademškega društva, ter v imenu mladine dejal:

Če pogledamo v svet, vidimo kako se vse prenavlja. Dogodki slede dogodkom in eden za drugim padajo v zgodovino in pozabo.

Izrednega pomena za Slovenijo je

Andrej Mele, predsednik Slovenskega katoliškega akademškega društva

bila ustanovitev Narodnega odbora v času, ko je Slovenija preživljala težke dni.

Danes smo se zbrali, da proslavimo novega predsednika v osebi gospoda Miloša Stareta, kateremu iskreno čestitamo.

Ta dogodek je posebno pomemben za vse, ki so od blizu delovali pri Narodnem odboru.

Naša mladina, ki živi v tem razburkanem in razdvojenem svetu, gleda s kritičnimi očmi na vse te dogodke.

Njen položaj je težji, ker nosi v sebi slovenski ponos in zvestobo Argentini.

Ob tem praznovanju, mladini potekajo misli nazaj v dobo ko je bila ustanovitev Narodnega odbora pohvalna poteza naše povojne zgodovine.

Misli brze mimo dogodkov, ki smo

jim bili priče več ali manj in nas pripeljejo v današnje okolje.

Tu, mladina začne gledati v bodočnost in na njene dolžnosti do Slovenije in Argentine. Išče pravi odgovor in pravo pot, ki bo realna za okolje v katerem deluje, da živi v pravih odnosih do obeh domovin.

Odobranje je sledilo govornikovim besedam.

Programatičen govor predsednika M. Stareta

Prišel je trenutek, ko je povzel besedo novi predsednik Narodnega odbora za Slovenijo g. Miloš Stare. Dejal je sledeče:

Navdajajo me mešana čustva po vsem tem, kar vidim in kar sem slišal. Na eni strani veselje, da ste zbrani danes predstavniki vseh tistih ustanov in organizacij, na katerih sloni teža dela za slovensko emigracijo v Argentini. Zbrani ste v lepi slogi na tem večeru, ki je posvečen Narodnemu odboru za Slovenijo. Težko pa mi je, ker se bojim, da vas ne bi razočaral. Delo, ki so mi ga naložili, je težko in odgovornost velika. Toda sprejel sem izvolitev predsednika zato, ker smo v vojnem stanju, v boju za svobodo slovenskega naroda. Kadar v vojni pade general, stopi na njegovo mesto nižji po činu, pa četudi pride tako do kaplarja. Dobro organizirana vojska mu sledi, štab mu pomaga in sodeluje z njim, da skupno pripeljejo boj do zmage.

Vsem, ki ste prišli, iskrena hvala. Zahvalim se tudi vsem govornikom in prav tako pripravljalnemu odboru, ki je pripravil nocojšnji večer.

Naj ostaneta prijateljstvo in sloga, ki vladata nocoj tukaj, neskaljeni. Naj bosta vzpodbuda in zgled vsej slovenski emigraciji v svetu in v zadoščenje tistim prijateljem doma, ki gledajo na nas in naše delo.

Po teh uvodnih besedah je Miloš Stare podal programatičen govor, ki ga objavljamo na prvi strani.

Ko je predsednik Stare sklenil svoja izvajanja, je sledilo dolgotrajno, viharno odobravanje. Z njim so navzoči potrdili svoje soglasje z mislimi g. Stareta in ideali, ki jih je v svojem govoru tako lepo povzel.

Zaključek

V imenu pripravljalnega odbora, je ponovno spregovoril Pavel Fajdiga, ki je g. Milošu Staretu ponovno čestital. vsem pa se zahvalil za njihovo navzočnost pri slavnosti afirmacije Narodnega odbora.

Za tem je sledila večerja. Med njo se je razvil prijateljski pogovor. Ob koncu je novi predsednik NO obšel vse omizje in osebno pozdravil vsakega izmed navzočih.

Z vero v lepšo bodočnost slovenskega naroda, za katero se naša emigracija že dolga leta bori, so se predstavniki našega javnega življenja potem razšli na svoje domove.

Ob junijskih proslavah smo se poklonili osvoboditelju San Martinu

Pogled na spomenik generala San Martina. Na desni strani mladi Miha Skubic trobi k svečanemu molku.

Slovenska politična zdomska skupnost v Buenos Airesu se je minulo nedeljo ob enajstih dopoldne zbrala ob vznožju spomenika osvoboditelja Argentine, generala San Martina, na slavnosti polaganja venca v počastitev žrtev komunistične revolucije in okupacije v Sloveniji pred 26 leti.

Pod vodstvom Marijana Trtnika se je po stopnicah spomenika razvstila skupina slovenskih skavtov, ki sta jo zaključili slovenski narodni noši. Venec slovenske skupnosti v Argentini v počastitev slovenskim žrtvam sta nosila Miha Stariha, predsednik SFZ, in Andrej Mele, predsednik SKAD-a, za njim pa so se razvrstili predsednik Zedinjene Slovenije Božo Stariha, podpredsednik Franc Pernišek in tajnik Vilko Cuderman, član Narodnega odbora za Slovenijo Rudolf Smersu, delegaciji slovenskih protikomunističnih borcev pod vodstvom starešin Slavka Urbančiča in Ivana Korošca ter Stanko Oberžan in Janez Brula.

Po položitvi venca je množica Slovencev, ki se je zbrala ob spomeniku, z molkom počastila spomin naših junakov, mladi Miha Skubic pa je njim v čast zatrobil k večnemu molku, da je melodija še dolgo potem lebдела na prostranem trgu.

Buenosaireski dnevniki in radijske postaje so minuli ponedeljek obširno poročali o počastitvi slovenskih žrtev komunistične revolucije in okupacije.

Tine Debeljak:

Kako so nastale junijske spominske proslave pred 25 leti

Koncem julija 1945 sem prišel v Rim iz taborišča v Riccioni. Tam sem prišel v stik z dr. Krekom in drugimi člani Narodnega odbora.

Bilo je sicer to bivanje v večnem mestu nadaljevanje taboriščnega življenja, kajti po zaslugi m. Katarine, uršulinke, ki sem jo poznal iz škofjeloškega samostana, sem dobil opoldansko hrano v Vatikanski begunski menzi, spal sem pa na golih kamnitih tleh vse dokler l. 1947 nisem dobil honorar za rokopisno antologijo Žalost zmagoslavja leseno vojaško posteljo, ki so mi jo dali Andersovi poljski vojaki. Toda bil sem sredi izseljenjskih in svetovnih dogajanj. Tedaj mi je koncem leta 1945 poveril dr. Krek nalogo, naj napišem koledarček za slovenske izseljence. Tako je nastala prva slovenska knjižica v izgnanstvu: Koledarček slovenskih emigrantov 1946 (114 strani), ki sem jo podpisal s psevdonimom Vid Zemljič, in je od prve do zadnje strani moje delo razen odlomka Šalijevega Speva rodni zemlji in Ehrlichovih Slovenskih litanij, te sem imel s seboj še v Vetrinju in sem jih bral kot večerno molitev v spalnici v vetrinjskem samostanu tisti večer, ko sem zvedel, da so bili prvi domobranci vrnjeni v domovino... Vse risbe je napravila Bara Remec, podpisana s psevdonimom Janez Ogrinec in Blaž Mrljak. Zadnje nrole knjige, ki se je tiskala v neki salezijanski tiskarni, sem popravljaj po božičnih praznikih, morda že prve dni januarja 1946. Kot zadnja stvar je bil

koledarski del. Korigiral sem v sobi na Dei Colli štv. 8, kjer je bilo središče Socialnega odbora.

Ko sem pripravljaj dneve, sem prišel na misel, da bi bilo dobro vnesti v koledar en dan, posvečen našim pobitim v dnevih revolucije.

Mislil sem, da bi dan Vernih duš ali Vseh svetih vzeli za naš spominski dan. Tedaj je stopil v sobo g. Andrej Križman, ki je organiziral Družabno pravdo v kleti te hiše. „Kaj meniš, Andrej, kateri dan v letu naj bi posvetil našim žrtvam? (Na to mislim zdaj.“ Premlevala sva razne dneve, na kar je on — kot hipoma razsvetljen — dejal: „Veš kaj, v mesecu juniju en dan, ker tedaj je padlo največ naših ljudi.“ Tako sem napisal v koledarček za 1. junij označilo: Spominski dan narodnih mučencev (str. 10). Nato sva govorila o tem, kako bi vendarle to proslavo napravila obvezno za nas vse, kajti midva gotovo nisva poklicana, da take proslave iza- koniva ali ukazujeva, sama objava v Koledarčku pa ne pomeni nič določnega. Sporazumela sva se, da grem jaz k dr. Kreku kot predsedniku Narodnega odbora, da on uzakoni to proslavo.

Omenim pa, da ta spominski dan nisva zamislila kot specifično domobransko proslavo, ampak kot proslavo vseh, ki so padli kakor koli kot nedolžna žrtev komunistične revolucije. Torej vseh, ki so padli, pomorjeni doma v svojih hišah, na polju, na cesti, v

(Nad. na 4 str.)

25 años del genocidio esloveno

La Colectividad democrática eslovena está conmemorando el 26º aniversario de la mayor tragedia de su historia nacional.

En mayo de 1945, al terminar la segunda contienda mundial, el ejército nacional esloveno, que ante el avance del ejército rojo de la URSS y sus aliadas fuerzas guerrilleras de Tito buscó el asilo político en Austria ocupada por las fuerzas británicas, fue entregado desarmado a merced del gobierno yugoslavo.

La policía secreta comunista eslovena, en junio de 1945, bajo el mando del actual presidente del gobierno federal yugoslavo Mitja Ribičič, dispuso el exterminio total de los 12.000 miembros del ejército nacional esloveno, transportándolos en vagones de carga a los bosques de Teharje y Kočevje. Allí fueron, en pocas semanas, bajo el fuego de las metralladoras masacrados por las unidades especiales de exterminio del partido comunista yugoslavo. Los cadáveres de las víctimas fueron arrojados en las fosas profundas de Carso y después dinamitados.

Comparando la cantidad de habitantes de la Republica Argentina con la de Eslovenia, este sería un genocidio de 120.000 hombres y jóvenes argentinos de una edad promedio de 24 años.

El genocidio de 12.000 hombres y jóvenes eslovenos en junio de 1945, perpetrado por la policía secreta de Tito en Eslovenia, na fue una acción de guerra sinó un acto criminal premeditado, consumado tres semanas después de la terminación de hostilidades de la segunda guerra mundial.

Todos los dirigentes del régimen comunista yugoslavo mantienen un silencio obstinado acerca del genocidio. Miles de familias eslovenas que perdieran sus padres e hijos, no pueden hasta hoy día hablar en voz alta y protestar.

Todos estos delitos de los comunistas de Tito en Eslovenia contradicen las normas básicas de las leyes internacionales, están en oposición diametral con las normas de la Declaración de los derechos humanos y contravienen las normas del convenio de Ginebra sobre el tratado de los prisioneros de guerra.

Lamentamos que en Eslovenia vive un pueblo, injustamente representado ante las instituciones internacionales por los personajes como es el actual presidente del gobierno federal yugoslavo Mitja Ribičič, responsable del mencionado genocidio; injustamente representado por los personajes como son Tito y Kardelj, bajo cuyo control el partido comunista yugoslavo solamente durante el año 1945 juzgó en sus tribunales populares a más de 1.100.000 ciudadanos, es decir a más de 3.000 encausados por día.

¡Un régimen comunista menos — significa un pueblo libre más!

SOVJETSKI INTERESI SEGAJO DO TRSTA

„BRATSKI MOTIVI: ZAGREB—MOSKVA“

Senca sovjetske invazije iz leta 1963 v češkoslovaško se razteza na vse sovjetske evropske satelite. Izvzeta tudi ni Titova komunistična Jugoslavija, to še toliko bolj, ker je Tito s svojim sporom s Stalinom leta 1948 preprečil Moskvi prost dohod v Sredozemsko morje in ji zaprl pomorska oporišča dalmatinskih pristanišč. Na tak prost dostop do Jadrana Moskva ne prestopa misli in brez dvoma samo čaka ugodno priliko, da si ga bo ustvarila.

Doktrino Brežnjevo o omejeni suverenosti sovjetskih satelitov je Kremenju prav enostavno oživetiti tudi v komunistični Jugoslaviji. Najugodnejši trenutek za to, menijo v Moskvi, bo vsekakor izginotje Tita v jugoslovanske partijske in politične pozornice, ko bodo, kakor upajo v Moskvi, izbruhnili na dan nasilno prikrivani in zadrževani gospodarski in narodni spori predvsem med Hrvati in Srbi.

Sovjetski agenti v komunistični Jugoslaviji in zunaj nje, v jugoslovanski komunistični partiji sami in med političnimi ter gospodarskimi izseljenci predvsem v Zahodni Evropi, zlasti med hrvaškimi, imajo polne roke dela. Igrajo na nacionalne strune predvsem med Hrvati, doma in na tujem, da je tako prišlo do znanega gesla, ki ga ponavlja zlasti skupina okoli dr. Branka Jelića, predsednika tkim. „Hrvaškega narodnega odbora“ v Zahodnem Berlinu: „Če ZDA ne bodo osvobodile Hrvatske, jo bodo pa Sovjeti“. Ta izdaja tudi svoje list „Hrvatska država“, v katerem izhajajo vedno pogostejše tudi posebna poročila iz Moskve in drug material, ki ga pošiljajo razni zadevni „strokovnjaki“ iz sovjetske prestolnice.

Eden takih članov je bil natisnjen v zadnji berlinski „Hrvatski državi“ št. 189, pod naslovom „Hrvatska in ZSSR“ izpod peresa nekega hrvaškega komunističnega Slavka Novaka, ki živi v Moskvi, z datumom februar 1971.

Ob članku je „Hrvatska država“ objavila fotografska posnetka zagrebških Markove cerkve in moskovskega Kremlja, drugega ob drugem s podpisom: „Bratski motivi: Zagreb in Moskva“, pod tema pa pojasnilo uredništva: „Tu objavljamo aktualen dopis iz Moskve. Dopis vsebuje stališče hrvaških komunistov in za pojasnitev položaja smatramo potrebno, da se z njim seznani hrvaška javnost.“

SOCIALISTIČNA HRVATSKA STVARNOST

V članku moskovski hrvaški komunist Slavko (Novak piše med drugim: „Ze leto dni je minilo od formuliranja nove smeri hrvaške politike (ustanovitev komunistične hrvaške republike pod sovjetsko kontrolo — op. ur.)... Ta politika je dolgoročna... in bo kmalu ostvarjena!“

„ZSSR je spoznala, da je socialistična Hrvatska stvarnost, da je del, nedotljivi del socialističnega sveta in da v tem sklepu treba iskati rešitve. Hrvatski komunisti so jasno povedali, da je pripadnost Hrvatske k socialističnemu svetu nesporna. S tem je hrvaško

vprašanje dvignjeno na raven odločilnih vprašanj strategije in boja socialističnega sveta in drugih progresivnih sil... V tem kontekstu je treba razložiti imperativ naše trajne pripadnosti silam napredka v Evropi in v svetu.“

„Za hrvaške komuniste ni ideološkega nevtalizma, kako to danes poskušajo dokazovati Bakaričevci in drugi revizionisti. Te sile so se danes postavile na čelo tistih faktorjev, ki izpodkopavajo stabilnost in solidarnost socialističnega sveta. Znani so njihovi poskusi rovarjenja v češkoslovaški, Romuniji, Italiji, Madžarski in Poljski. Sovjetsko vodstvo pa se ni dalo prevariti... Zavedni hrvaški komunisti so pravočasno odkrili te agente socialfašizma... Hrvatsko vprašanje je prvenstveno razredno vprašanje socialistične tvorbe, ki ji vlada velikosrbski revizionizem“.

HRVATSKA ODLOČITEV ZA ZSSR

„Naša odločitev za ZSSR ni vprašanje kratkotrajnih interesov, temveč celovite socialistične opredelitve. Hrvatski narod mora doseči svobodo in si to svobodo za trajno zagotoviti.“

„ZSSR ne bo nikogar napadla, bo odločno branila interese socializma. Ti interesi zaenkrat segajo do Trsta in v Trst. V vprašanju Hrvatske obstajajo zakonite sile, legalistični blok, ki bo v danem trenutku pozval ZSSR, da bo zaščitila te naše skupne interese... V kritičnem trenutku ni alternativ, ni srednje poti...“

„Hrvatski komunisti, predani svojemu narodu in stvari internacionalizma, so tu odkrito povedali svojo besedo. Ta je nujna na predvečer možnega konflikta... Našega vprašanja ni možno reševati polovično, rešujemo ga radikalno. Odločili smo se za sankcije, ki jih nihče več ne more preprečiti ter smo vključili Hrvatsko v aktivno strategijo socialističnega sveta.“

Težko si je misliti, da bi bilo mogoče Slavku Novaku brez pristanka KGB in sovjetskega zunanje ministrstva zgornji članek poslati v natis na Zahod. Povsem odkrito je Kremenlj zagrozil komunistični Jugoslaviji, z možnostjo aplikacije doktrine Brežnjeva in povedal tudi Washingtonu, da segajo sovjetski interesi „zaenkrat do Trsta in v Trst.“ Nixon vsekakor ni brez razloga hodil po Beogradu in Zagrebu.

Nekateri opazovalci tudi nedavne Titove izjave v Prištini (15. aprila t. l.) spravljačo v zvezo s sovjetskimi načrti za vdor na Jadran (pod šifro „Lasta“). ko je dejal: „Naš obstoj je v nevarnosti, naša socialistična država, naša skupnost... Vse naše republike so v nevarnosti, enotnost naše države...“, medtem ko jim drugi pripišejo izključno notranjepolitični značaj.

Eno vsekakor drži: Moskva ni pozabila na Jugoslavijo in tudi ne na vsako njeno tkim. socialistično republiko posebej. Tudi „Socialistična republika Slovenija“ ni izvzeta. Ob Titovem izginotju se bo vsekakor usodno odločala nadaljnja zgodovina vseh narodov, ki danes sestavljajo Federativno socialistično republiko Jugoslavijo.

KAKO SO NASTALE JUNIJSKE SPO MINSKE PROSLAVE PRED 25 LETI

(Nad. s 3 str.)

prvih vrstah prisilno mobiliziranih, ali v nemški vojski, kamor so bili nasilno pogrnani, vseh od črne roke pobitih, umrlih v Dachau, na Rabu, v taboriščih, v Srbiji ali šleziji kot razseljenci itd., itd. predvsem pa kot vaše straže v boju ali na Turjaku, kot četniki in Grčaricah ali domobrance v času bojev in kot vrtnjenci. Prav zaradi njih, ker so se ti poboji vršili v množicah meseca junija, sva določila ta mesec kot spomin na čas, ko je največ teh komunističnih žrtev padlo v smrt v brezna slovenske zemlje. Proslava je bila tedaj zamišljena kot spomin na „vse narodne mučence“. Danes bi raztegnili ta pojem tudi na vse tiste, ki so padli kot prisiljenci v partizanskih vrstah, da, tudi na vse tiste, ki so bili sicer partizani kot borci za svobodo proti okupatorjem, niso pa vedeli, da se bore za komunizem in so bili torej zapeljani v bratomorni boj. Vse to je bil zamisli tega spominskega dneva bilo v mojem načrtu.

S to mislijo sem stopil k dr. Kreku v ulico Paganini. Ko sem mu razložil misel, jo je z navdušenjem sprejel. In takoj je napisal v imenu Narodnega odbora okoliščino na vsa begunska taborišča, naj že v juniju 1946 pripravijo

spominsko prireditev in naj jo ohranjajo vsa leta v bodočnosti. Tako je dr. Krek uzakonil te proslave, katerih zamisel se mi je porodila po božičnih dnevih leta 1945 v Rimu ob pripravljanju Koledarčka slov. emigrantov.

Takoj nato sem začel snovati svojo Veliko črno mašo za pobile Slovence. Prve speve je prinesel za prvo junijsko proslavo narodnih mučnikov že taboriščni Svet in dom l. 1946. Pred 25 leti!

Zdi se mi, da je bilo treba to povedati, kajti mnogi so bili, ki so dr. Kreku, uzakonitelju teh proslav, očitali podcenjevanje domobranskih žrtev in mu še očitajo.

Toda brez ozira na to, kako je nastala zamisel junijskih proslav naših „narodnih mučnikov“, so te proslave izraz vse slovenske emigracije, ki se redno vsako leto poklanja tem mučenim vrednotam slovenske zgodovine, nositeljem načrta in borbe za krščansko ureditev svobodne domovine, najplemenitejših idealov tedaj cvetoče mladine s geslom: Mati — Domovina — Bog!

S tem pokažimo, da so to še vedno naši ideali. Komunistični genocid nekomunistov in protikomunistov je v moralni zgodovini samo „poročstvo njih bodočih zmage“, kot je v bron vilita na njihovem spomeniku v Slovenski hiši.

Barikade na ljubljanski univerzi

DEMONSTRACIJA PROTI REŽIMU

V drugi polovici maja so se po ljubljanskih zidovih pojavili lepaki in napisi proti jugoslovanskemu komunističnemu diktatorju Titu, proti policijskemu terorju in sploh proti režimu ter pozivi na upor proti komunistični milici.

Ljubljančani so hitro ugotovili, da so letake raztrosili predvsem študenti ljubljanske filozofske fakultete, ki so se zganili in javno protestirajo proti nevdzdržnim razmeram v Sloveniji.

Komunistična policija seveda ni sedela prekrižanih rok in je s svojimi ovaduhmi na ljubljanski univerzi začela iskati uporniške študente. Po krajših tajnih preiskavah je policija aretirala in zaprla tri akademike, ljubljanski državni tožilec pa jih je obtožil „napadov na predsednika Tita“ in drugih „zločinov proti zakoniti oblasti.“

Ker se sodni postopek proti omenjenim trem akademikom ni premaknil z mrtve točke, je na ljubljanski univerzi začelo še bolj vreti. Najodločnejše so proti režimu nastopili študentje na filozofski fakulteti ljubljanske univerze ter se jih je v sredo, 26. maja, nad 500 zabarikadiral v fakultetnem poslopju. Z uporniki študenti so notegnili proti oblastem tudi dekan fakultete in nekateri profesorji.

Fakulteto so imeli uporniški študenti zasedeno še v soboto, 29. maja.

Če znaš brati med vrsticami...

V ljubljanski Družini št. 7 letošnjega leta je objavljen tudi naslednji oglas:

„Na lepo urejeno kmetijo na štajerskem vzamem mlad zakonski par, ki bi po smrti sedanjih lastnikov podedoval kmetijo. Pogoji: zdrava, verna, nealkoholika, nekadilca, veselje do kmečkega dela ter priporočilo domačega župnega urada. Ponudbe na upravo Družine pod šifro '6 ha'“

Kdor zna brati med vrsticami, mu ni potreben komentar.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

PRED NAPOVEDJO VOLITEV

V pičlih dveh tednih je Argentina doživela nov pretres in sicer na treh različnih frontah. Preglejmo na kratko: Gospodarsko vodstvo države se je ne samo zamenjalo, pač pa bistveno preuredilo. Vlada je s posebnim zakonom razpustila ekonomsko ministrstvo, ter v rang ministrstva povzela njegova državna tajništva, t. j. gospodarstvo in finance, poljedelstvo in živinorejo ter ministrstvo za delo. Vsa gospodarska politika bo odlej naprej direktno odvisna od predsedništva. V takem položaju je seveda minister dr. Ferrer podal ostavko. Med tem pričakujejo (znova) konkretnih napovedi o delu in ukrepih na gospodarskem polju.

Drug pretres je država doživela s strani prevratnih sil. Filokomunistični komandos ERP (Ejército Revolucionario del Pueblo — Ljudska revolucionarna vojska) je ugrabila častnega angleškega konzula v Rosariu. V zameno za njegovo svobodo je zahtevala od frigorifika Swift (katerega regent je ugrabljen Stanley Silvester, mož, ki je sicer argentinski državljani), da razdeli v revnejših naseljih jedil in odev v vrednosti 25 milijonov pesov. Poleg tega mora sprejeti odpuščene delavce in plačati zaostale delavske plače. Podjate Swift je temu ugodilo in konzul je po enem tednu prišel na svobodo. Prevratne sile so s tem dokazale, da še daleč niso zatrte. Da pa si želijo tudi pridobiti naklonjenost ljudstva.

Končno novost na institucionalnem polju. Posebna komisija, ki je meseca preučevala ustavno reformo in politični statut, je svoje zaključke podala notranjemu ministru Mor Roigu v ponedeljek, 31. maja. Svetuje delno spremembo ustave (npr. predsedniško doba bo 4 leta), popolno politično svobodo, direktne volitve predsednika itd. Med tem pa se je iz zaupnih virov razvedelo, da bo dne 7. julija, na tradicionalni tovariški večerji obožanih sil, predsednik Lanusse napovedal datum prihodnjih volitev. Politiki upajo, da bodo v kratkem. Opazovalci pa trdijo, da ne prei, kot v treh letih. Mnenja so, da vojska še ni izvedla vseh svojih revolucionarnih načrtov.

Sredi del dejstev in ugiibanj pa so učitelji izvedli tridnevno splošno stavko.

Pri dečku je že iz njegovega igranja mogoče spoznati, ali bodo njegova dela čista in poštena.

Sveto pismo, knjiga pregovorov, 20, 11.

Pakt med Egiptom in ZSSR

EDINSTVEN V ARABSKEM SVETU

Moskva in Kairo sta se za nadaljnjih 15 let povezala v „nezlomljivo prijateljstvo“, je izjavil egipčanski diktator Sadat, ko je podpisal novo pogodbo o prijateljstvu in sodelovanju Egipta z ZSSR. Za Kremenlj je pogodbo podpisal sovjetski predsednik Podgornij.

Na podlagi določil nove sovjetsko-egipčanske pogodbe Egipt ne bo smel iti v vojno brez sovjetskega dovoljenja, toda ZSSR bo morala priskočiti Egiptu na pomoč, če bo napaden.

Moskva si je z novo pogodbo ustvarila močno utrjeno postojanko na Bliznjem vzhodu, saj je dobila uzakonjeno možnost treniranja egipčanske vojske s svojim vojaškimi instruktorji, katerih je sedaj v Egiptu nad 10.000. Med njimi je tudi več letalskih strokovnjakov in pilotov, ki vozijo sovjetska vojna letala po egipčanskem nebu.

Določilo pogodbe med Kairom in Moskvo, ki govori o urejanju egipčanske vojske, pravi, da si bo Egipt „okrepil možnost odstranitve posledic agresije in oskrbel možnost odpora proti napadu.“

Določilo, za katero sklepajo, da Egipt

tu veže roke proti samostojnemu napadu na Izrael, brez sovjetskega pristanka pravi:

„V slučaju takega položaja, ki bi po mnenju obeh podpisnic predstavljal nevarnost za mir ali kršitev miru, se bosta brez odlašanja med seboj posvetovali, da vskladita svoji stališči z namenom, da bo odstranjena nevarnost za novo vzpostavitev miru.“

V Izraelu na nov sovjetsko-egipčanski pakt niso takoj reagirali, izjavili pa so, da je „edinstven v arabskem svetu in velikega pomena“, kajti doslej se še ni zgodilo, da bi katerakoli arabska država podpisala takšno pogodbo s katerikoli ne-arabsko državo.

Podgornij sam je pozneje v Moskvi potrdil podpis pogodbe in izjavil, da pakt predstavlja „novo razdobje“ odnosov med obema državama. Izjavil je, da „pogodba utrjuje in konsolidira vse, kar smo doslej storili v boju proti imperializmu in neokolonializmu. Prepričani smo, da bo pogodba prinesla bogate sadove. S to pogodbo smo razširili smisel za popolno sodelovanje med našima državama.“

Husak se zahvaljuje za sovjetski vdor

BREŽNJEV MU PLOSKA

Z več kot dveletno zamudo je bil pretekli teden v Pragi 14. kongres češkoslovaške komunistične partije. Kongresa se je udeležilo 1195 češkoslovaških partijskih delegatov, več tujih partijskih delegacij, med njimi sovjetska s svojim vodjem Brežnjevom na čelu. Češkoslovaški partijski diktator Gustav Husak se je po začetku kongresa obrnil k sovjetskemu partijskemu veljaku Brežnjevu in se mu „osebno zahvalil“ za sovjetsko invazijo Češkoslovaške 21. avgusta 1968.

Brežnjev je vstal in zaploskal Husaku. Poleg Brežnjeva so sedeli vodje partij držav, ki so skupno s sovjetsko Rdečo armado vdrle v Češkoslovaško: Vzhodna Nemčija, Madžarska, Poljska in Bolgarija. Tudi ti so vstali in ploskali Husaku.

Husak je nato v svojem govoru obtožil oba svoja prednika na vodstvu češkoslovaške partije, Antonina Novotnija in Aleksandra Dubčeka: prvega, da je bil osebno odgovoren za staliniistično preganjanje v desetletju po 1950 in da je dovolil „protisocialističnim silam, da so se vtihotapile v partijo“.

Iz življenja Slovencev v Mendozi

Dva občna zbora smo imeli v majniku v območju naše delovne skupnosti. Prvega je sklicalo Društvo Slovencev v Mendozi. Iz odborniških poročil je bilo razvidno, da je bilo v pretekli poslovni dobi v našem Domu — skupno z odseki — 12 prireditev, med katerimi je bil najpomembnejši obisk pisatelja Maurserja in pa proslava oktobrskega slovenskega narodnega praznika poleg Markove nedelje pevskega zbora in nekaterih prireditev šolskega tečaja.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji novi odbor: predsednik (dosedanji) Pavle Bajda, podpredsednik Stane Grebenc, tajnik Vladimir Šmon ml., blagajnik Karel Kavka ml., gospodar Dane Žumer, odbornika Janez Štrn in Maks Ovejač, namestnika Štern Janez in gdč. Darinka Žumer. Razsodišče: Pavel Božnar, Peter Bajda in prof. Božidar Bajuk.

Pri slučajnostih je bila glavna točka dokončni pretres pravil za uradni postopek pravne osebnosti našega Društva.

Drugi občni zbor pa so imeli naši fantje v svojem odseku, na katerem so si izbrali v novi odbor člane, ki so po odborniških mestih razdeljeni takola:

Predsednik Vladimir Šmon ml., podpredsednik Dane Žumer, tajnik Janez Grntal, blagajnik Janez Štern, športni referent Davorin Hirschegger, gospodar Peter Bajda ml., kult. referent Joško Šmon.

Romanje na El Challao

V nedeljo, 23. majnika, smo zopet, kakor vsako leto, ob prisotnosti delegata msgr. Antona Oreharja poromali k naši Mariji Pomagaj, ki jo imamo na El Challao.

Tudi letos smo imeli v četrtek in petek večerno dvodnevno pripravo za našo duhovno obnovitev s premišljevanjem in mašo.

Vreme nam je bilo naklonjeno. Letos je veliko večino v skupini pešpotnih romarjev predstavljala naša mladina, kar ji budi v čast povedano. Starejši so svoje že okorne ude „naložili“ na avtomobile.

druga, da je bil „slabič“, da je „igral dvojno vlogo“ in da je „toleriral protikomunizem“.

Novotny, ki je danes star 66 let, je kot edini diktator vladal nad Češkoslovaško od leta 1953 do januarja 1968, ko ga je zamenjal Dubček. Dubček je bil odstavljen po sovjetskem vdoru v Češkoslovaško avgusta 1968.

Sovjetski partijski veljak Brežnjev je po koncu kongresa obiskal praško avtomobilsko tovarno Auto Praga ter je 8000 delavcem izjavil, da so „vodje reformističnega gibanja leta 1968 skušali odpraviti socialistično lastništvo tovarn in sanjati o vzpostavitvi svobodne trgovine, kar v resnici pomeni brezposelnost in borzo. Pod plaščem te demagogije so desničarski revizionisti kršili demokratične zakone socialistične Češkoslovaške, za katere se je toliko boril delavski razred“, je zaključil Brežnjev.

Opazovalci menijo, da bodo staliniistični krogi v Pragi ob priliki izrabili ta izvajanja Brežnjeva za sodne procese proti Novotnemu in Dubčeku ter drugim „reformistom“ iz leta 1968.

Vendar je dolga skupina z Marijino podobo na čelu — vso ozaljšano in tončeno v belih nageljnih, ki so jo nosili na nosilnih naših fantje, in s lepim številom narodnih noč v spremstvu, romala ob molitvi rožnega venca — z Marijo na goro...

Po kratkem oddihu ob cerkvi smo se po prihodu najprej uvrstili v procesijo in šli med rožnim vencem po prostrani planoti mimo kapelic Marijinih prikazovanj. Po povratku so bile na prostem pete litanije z obnovitvijo družinske posvetitve brez, Srca Marijinemu. Marsikatero srce je zdrznilo, ko je proti Androm donela za sklep: „Obvaruj domovino, trpečih usmili se!“

Ob treh popoldne pa nas je zvon povabil v cerkev k maši. Pred Marijino podobo je najprej zbor zapel tisto prisrčno: Marija Pomagaj. Nato pa se je vsa romarska skupina pod njenim varstvom zgnila k oltarju in z vnetim ter doživljenim petjem ter molitvijo sodelovala z g. delegatom pri službi božji.

„O Marija, ves slovenski narod sprejmi v milostno srce!“ — tako smo se poslavljali od Marije in si vtisnili v spomin njen blaženi smehljaj — do prihodnjega leta...

Na državni argentinski praznik — v torek, 25. maja — pa je naša skupina v Mendozi doživela še en vesel in veličasten dogodek. Zbrali smo se dopolne k slovesni maši, med katero nam je g. delegat msgr. Orehar birmoval 16 naših mladih Kristusovih vojščakov.

Globok vtis je napravil na vse navzoče nov liturgični obred, pri katerem so vsi intimneje bili pritegnjeni k sodelovanju.

Menim, da ne morem končati tega poročila, da bi se v imenu vseh mendoških rojakov ne zahvalil prav mendoški g. delegatu msgr. Oreharju za njegove bogate in globoke misli, s katerimi nam je zopet vtil volje za zanimanje za naše najsvetejše in najintimnejše življenjske probleme in nam pokazal pot, po kateri brez dvoma najdemo njihovo rešitev.

POLITIČNA EMIGRACIJA IN NAUK CERKVE

Dr. Mirko Gogala

Povzetek predavanja na kulturnem večeru Slovenske kulturne akcije 15. maja 1971, kakor ga je pripravil predavatelj sam.

Predavanje ni imelo namena obravnavati posameznih vprašanj naše politične emigracije, temveč je hotelo podati hkratni pogled na vso našo problematiko. Hotelo je poiskati skupno korenino vseh naših težav. V ta namen je skušalo v luči cerkvenega nauka pokazati, katero je najgloblje vodilo življenja in delovanja v naši politični skupnosti. Predavanje je bilo razdeljeno na 4 dele.

I. del:

Nauk Cerkve o človeški osebi in njenem odnosu do skupnosti in do vesoljstva

Koncil je v svoji znani pastoralni konstituciji Cerkve v sedanjem svetu „Veselje in upanje“ popolnoma jasno povedal, katero je osnovno vodilo za življenje in delovanje v katerikoli skupnosti:

Človek, ki je središče in višek vsega zemeljskega (12, 1), ki je na zemlji edina stvar, katero je Bog hotel zaradi nje same (24, 3), je prav zato tudi počelo, nosilec in cilj vseh družbenih ustanov (25, 1), ki mu morajo služiti kot sredstvo za utrjevanje in razvoj njegove osebnosti in za zaščito njegovih pravic (25, 2). Ker pa človek po svoji naravi nujno potrebuje družbenega življenja, zato v občevanju z drugimi raste (25, 1) in more v polnosti najti sam sebe (24, 3) v ljubezni (24, 2; 38, 1).

Dosledno temu pa bi korenina vsega zla v družbi bila, če bi to osnovno vodilo prevrnili na glavo in bi človeka ponižali na stopnjo sredstva za doseg družbenih, gospodarskih, političnih, narodnih, kulturnih ali kakršnihkoli drugih ciljev. Družbeni nered je bistveno v tem, da družba ne služi človeku, temveč se ga na viden ali prikrit način poslužuje kot sredstvo. Ker je človek počelo in nosilec družbe, ima tudi družbeni nered svoje globlje korenine v človeški sebičnosti in napuhu (25, 3; 37, 4), ki skuša bližnjega izrabljati kot sredstvo, namesto da bi v ljubezni daroval samega sebe.

Da bi v luči teh načel lahko preučili naš položaj, je predavanje skušalo najprej pojasniti, kaj sploh je politična emigracija, oziroma kaj je skupnost političnih emigrantov.

II. del:

Kaj politična emigracija je

1. Kdo je političen izseljenec

Pa nauku Janeza XXIII. (Mir na zemlji, 102—103) in Pavla VI. (Navodilo za dušno pastirstvo izseljencev, 1; 7) so politični izseljenci tisti, ki so odšli in tujino iz političnih razlogov. To je, ker so v domovini vladale take razmere, v katerih človek ne uživa dolžnega spoštovanja. To velja zlasti za tiste razmere, v katerih ni zadostne ali pa sploh nobene svobode, da bi si ljudje lahko uredili človeka vredno življenje. Zato je problem svobode bistveni in odločilni problem političnega izseljenca.

Politični izseljenec je torej nekaj drugega kot izseljeni politik. Tudi politični izseljenec se lahko bavi s politikom, ni pa nujno, čeprav seveda pri njem upravičeno predpostavljamo, da odklanja politične razmere, ki so bile krive njegovega odhoda v tujino. Zato preneha biti politični izseljenec le tisti, ki se spet za stalno naseli v zapuščeni domovini.

2. Mi smo politični izseljenci

Na podlagi gornjih izjavanj je predavanje pokazalo, da smo slovenski izseljenci iz leta 1945 res politični izseljenci, ne pa morda ideološki ali verski in še manj gospodarski izseljenci.

III. del:

Kaj politična emigracija ni in ne sme biti

1. Nepravilno gledanje na svojski značaj političnega izseljenca

Med nami udomačeno gledanje je precej drugačno od pravkar opisanega. Navajeni smo, da se svojska narava političnega izseljenca določa po osebnih političnih ciljih. Potemtakem bi bila politična emigracija skupnost tistih izseljencev, ki se posvečajo reševanju politike svoje izgubljene domovine. Kon-

Snov debatnega večera v sklopu Kulturne akcije

Slovenska kulturna akcija je začela letošnjo sezono kulturnih večerov s prireditvijo Teološkega odseka in sicer s predavanjem njegovega predsednika dr. Mirka Gogala z naslovom: Slovenska emigracija v luči cerkvenega nauka. Namen tega večera je bil, da zainteresira najširše kroge tukajšnje naše emigracije za aktualna vprašanja sodobnosti, to je, našega pokoncilskega ekumenskega časa ter nje preorientacije v smislu cerkvenega nauka. Da bi zajel širše občinstvo, je SKA že predhodno naprosila predstavnike našega javnega delovanja na najrazličnejših področjih, da s svojih stališč osvetle aktualni problem. Ti so bili predhodno obveščeni o glavnih mislih predavatelja, ter so pripravili v tem okviru svoje izjave. SKA je hotela biti strogo nepristranska in hoče biti sooblikovalka emigracijske sodobnosti, zato je hotela s tem večerom samo nakazati nove pokoncilske probleme ter dvigniti našo emigracija v razmišljanje o novih tokovih sodobnosti ter naše uvrstitve vanjo. Zaradi izrazite izseljenske problematike priobčujemo danes misli iz uvodnega predavanja dr. M. Gogala ter dopolnila posameznih predstavnikov emigracijske skupnosti z namenom, da tako dopolnimo nekoč že od Svobodne Slovenije začeto anketo Problemi našega obstoja v Zborniku Svobodne Slovenije za leto 1964 (str. 55—139).

kretno v našem primeru bi to pomenilo, da skušajo s političnim delom pomagati domovini pri rušenju komunistične diktature, pa morda še v borbi za samostojno slovensko državo, in to smatrajo za res prvi namen slovenske politične emigracije.

Takšno pojmovanje prav gotovo razodeva veliko ljubezen do izgubljene domovine in pa odločno protikomunistično razpoloženje, kar je hvale vredno. Hkrati pa vključuje nepravilno gledanje na svojski značaj političnega izseljenca: ne sklada se ne s cerkvenim naukom ne z juridičnim gledanjem in je tuje zdravemu čutu. Takšno pojmovanje pa je tudi silno nevarno, ker vodi emigracijo v razkroj, ki se logično lahko razvija v dveh smereh.

2. Prva smer razkroja

Če političnega izseljenca definiramo po njegovem političnem cilju, potem je politični izseljenec isto kot izseljenec politik. Politična emigracija bi se torej morala istovetiti s političnim delovanjem in političnimi ustanovami v emigraciji. Tako nujno izpadejo iz politične emigracije vse naše gospodarske, družbene, kulturne, ideološke in verske ustanove s svojim delovanjem.

Po tem naziranju sploh ne bi mogli govoriti o eni sami emigraciji, temveč le o naših emigracijah: politični, gospodarski, kulturni, ideološki in verski. S tem se enotnost naše emigracije že v temelju razbije.

Poleg tega takšno pojmovanje zanaša med nas tudi pravo diskriminacijo in našo emigracijo tudi po moralni oznaki razdeli v dve skupini: v eno bi spadali „zvesti“ političnemu boju, ki bi tvorili jedro emigracije; v drugo pa vsi, ki niso „zvesti“ in so zato na nek način manjvredni.

Končno nas tako pojmovanje sil, da iz politične emigracije odštejemo vso mladino rojeno v Argentini: saj ne po pameti ne po vesti ne moremo pričakovati, da bi naši mladi imeli za svojo prvo in najvažnejšo nalogo reševanje političnih problemov, ki z njimi nimajo neposredno nobenega opravka in za katere nimajo praktično nobene konkretne možnosti.

3. Druga smer razkroja

Če politično emigracijo določamo po cilju, pa vendar k njej prištevamo tudi gospodarsko, družbeno, kulturno, ideološko in versko področje z odgovarjajočimi ustanovami, tedaj vsa ta področja izgubijo svojo avtonomijo in vse ustanove postanejo sredstvo, orodje za politične cilje. Takšno je dejansko naziranje vseh političnih diktatur na desnici in na levi.

Skušnjava, da zaidemo tudi mi na to pot, je bila velika in se ji dejansko nismo znali upirati. Predavanje je navajalo nekatere pojave, v katerih se ta namen javlja.

Če pa so vsa nepolitična področja v izseljenstvu podrejena politiki in ji služijo za sredstvo, se tudi oseba izseljenca nujno spremeni v sredstvo političnih ciljev. S tem se podre edini trdni temelj našega skupnega življenja.

Človek, ki je in mora biti počelo, nosilec in cilj tudi emigrantske skupnosti, se tako spremeni v njeno sredstvo. V tem bistveno obstoji ves družbeni nered.

4. Usodne posledice

To nas vodi v usodne posledice, ki jih predavanje na tem mestu kratko analizira in nam s tem začrta obris naše emigracije.

Po tej kritični presoji naših razmer je predavanje skušalo nakazati pot k rešitvi naše problematike. Temu je namenjen zadnji del.

IV. del:

Kaj politična emigracija mora biti

1. Služba političnemu izseljencu

Politična emigracija mora omogočati političnemu emigrantu „kot posamezniku ali kot članu družbe neokrnjeno

gojitev in spolnitev njegove pokličanosti“ (CS 35, 2). Politični emigrant pa je konkretni človek, ki je oseba, družbeno in zgodovinsko bitje. Zaradi izseljenstva se mu je zelo spremenil način življenja. Zato odgovorov, ki smo jih pred izseljenstvom dajali na razna vprašanja, ne smemo mehanično prenašati na sedanje naše razmere. Zato tudi mi potrebujemo izvirnih in globokih mislecev.

Konkretni politični izseljenec, ki mu mora naša skupnost služiti, ima poleg (enostransko pojmovanih) političnih potreb še druge in važnejše potrebe. Čim večim človekovim potrebam bo politična emigracija skušala zadostiti in čim bolj jim bo služila, toliko več bo koristila političnemu izseljencem in toliko bolj bo okrepila samo sebe. Kolikor manjšemu številu potreb (če bi se npr. omejila le na politični odnos do zapuščene domovine), in kolikor slabše jim bo zadostila, toliko bolj bo poedinec prisiljen, da izven naše skupnosti išče svoje spolnitve.

Vsem potrebam naša politična emigracija seveda nikoli ne bo mogla zadostiti, ker ni popolna družba (država). Na vsak način pa nobeni zakoniti potrebi ne sme nasprotovati in človeka v njej ovirati, če noče tudi same sebe uničiti. Če ima človek celo pravico, da zapusti svojo domovino, kadar v njej ne živi dolžnega spoštovanja, ima toliko večjo pravico, da se oddalji od izseljenske skupnosti ali pa jo popolnoma zapusti, če ga ta ovira ali pa mu celo onemogoča „neokrnjeno gojitev in spolnitev njegove pokličanosti“ (CS 35, 2). Če hočemo torej, da bo politični izseljenec ostal zvest politični emigraciji in da bomo to zvestobo od njega lahko zahtevali, mora najprej politična emigracija biti zvesta političnemu izseljencu in mu omogočati, da bo kot posameznik in kot član družbe v večji meri in lažje dosegel svojo popolnost. Poslarsvo politične emigracije je torej tako široko, kot so široke pravice in dolžnosti političnih izseljencev, in problematika politične emigracije je tako pestra, kot so peestre naše osebne in skupne potrebe.

2. Problematika politične emigracije

V tej točki nam predavanje na podlagi okrožnice Janeza XXIII. „Mir na zemlji“ navaja najvažnejše človekove pravice in dolžnosti in ob njih nakazuje problematiko naše politične emigracije.

3. Zaključek

Končno predavanje ugotavlja, da Cerkev tudi nam izseljencem „nudi to, kar je njena posebnost: celostno gledanje na človeka in na človeštvo“ (Pavel VI., Razvoj narodov, 13) in nam s tem pomaga reševati našo celotno problematiko. To zadnjo misel predavanje na kratko utemelji, potem pa zaključuje z besedami:

To celostno gledanje nam končno omogoča res pristni, eksistencialni (bitni) protikomunizem. Če ima protikomunistična politična emigracija dolžnost, da naši mladini in vsemu svetu z besedi izpriča, kako nečloveška je komunistična družba, ima še toliko večjo dolžnost pokazati z življenjem, kako lepo je, če bratje skupaj prebivajo v družbi, ki je zgrajena na krščanskih, komunizmu nasprotnih načelih. Le tako bomo lahko dokazali, da je naš protikomunizem zares pristen in iskren. Le tako bomo tudi lahko izpolnili upanje Cerkve, ki v nas izseljencih gleda „graditelje novega boljšega življenja“ (Navodilo za duš. past. izs., 57).

Za tem obširnir predavanje so sledile krajše misli članov okrogle mize, ki so jih nekateri brali, drugi pa podali prosto. Ti so bili dr. Vinko Vrmen, Jože Dobovšek ml., Pavel Fajdiga, Avgust Horvat, dr. Jože Krivec, Mihael Sitarha, dr. Jože Škerbec, prof. Pavel Verbič, prof. Tine Vivod, ga. Marjana Batagelj in gđ. Marija Zorec.

Dr. Vinko Brumen

Prosto bom povedal nekatere misli k temu, kar nocoj obravnavamo:

Najprej, ali so take stvari potrebne, in tudi ne, kakor smo tukaj danes slišali? (Namreč prevečkrat čutim tudi pri svojih lastnih predavanjih, da nekateri med nami mislijo, da edino, kar je med nami potrebno, je spodbujati, navduševati, ne pa tudi kritično pretresati osnove našega sožitja in vsega kar nas veže in kar nas ne veže, kar nas razdružuje. Mislim, da je to potrebno, ker samo takrat lahko dosežemo tiste smotre, ki jih hočemo doseči, če najprej položaj resno, objektivno presodimo in prepoznamo. Če hočem kupiti avto ni zadosti, da ga hočem imeti zato, ker ga imajo sosedje, ker ga hočem imeti zato, da tudi jaz hodim na sprehode, ampak moram tudi vedeti, da ga bom lahko plačal. Da ne bom potem zgubil česa drugega, da mogoče niti ne bom imel kaj jesti in podobno. Tako je tudi tukaj: če mi hočemo v naši skupnosti res nekaj napraviti, to je stvar ciljev, moramo najprej dobro vedeti, kakšna je naša skupnost, kakšni so vplivi, kakšne so silnice, kaj se torej v tej skupnosti da narediti.

Drugič se mi ji zdelo, da bi mogoče kdo tukaj mislil, da če je vse tako, kakor je dr. Gogala danes povedal, potem pravzaprav drugim kulturnim delavcem, razen Cerkve, ker danes je govoril o cerkvenem nauku, posebno pa še političnim delavcem ne ostane več nobeno področje, češ saj je navsezadnje že vse določeno, kaj smejo narediti. Zlasti pa je to nevarno med Slovenci, ki si itak zmeraj mislimo, da moramo iskati zaščite in opravičevanja in ne vem česa še, vedno še v nekom drugem, naj bodo to Angleži, ali Amerikanci, ali Cerkev, ali pa Komunistična partija; torej da vedno mislimo, da je že vse za nas nekje drugje rešeno. Torej tukaj bi rad poudaril, da je vse to popolnoma načelni del, in da pri načelih velja, da jih je treba potem postaviti v življenje, ta prilagoditev življenja pa je lahko zelo različna, in mora biti različna, v skladu z različnimi okoliščinami.

Tako da zopet povezujem na prejšnje: prvič, da moramo poznati okoliščine, v katerih mi živimo; na drugi strani pa je še vedno potrebna, tista ustvariteljska, če govorim ravno o politiki ker se posebno nanjo vse nanaša tukaj, tista ustvariteljska politika, ki zna v luči teh načel, potem tudi tako politiko zgraditi, kakor bo za nas prava. Ne moremo pa vreči s sebe odgovornosti za tako delo, pa tudi ne moremo vreči s sebe krivde, če smo kaj napačno naredili samo z izgovorom, da smo ravnali po takih in takih načelih. Ker vprašanje je še zmeraj, kako ta načela postavimo v življenje. Potem, kritično k temu bi rekel, da imamo seveda popolno pravico, ne da bi hoteli kaj sumiti, se vprašati, ali je dr. Gogala cerkveni nauk pravilno razložil, ali je pravilno apliciral, itd. in bi seveda tukaj bilo treba še veliko študirati, česar danes ne bomo mogli. Vendar je to še vprašanje. Rajši bi pa govoril o konstruktivnem delu. Gre torej zdaj za to, kaj bomo mi od tega imeli, da smo danes to predavanje poslušali. Jaz se ne bi rad stvari, ki so bile omenjene, spuščal, prvič zaradi tega ne, ker sem o marsikateri izmed teh zadev že velikokrat sam govoril in pisal. Drugič pa zaradi tega ne, ker je preveč, ker ne vem, česa bi se naj lotil. Bi torej rad, da bi o teh stvareh še razpravljali, in če bi do tega prišli, da bi še in ponovno o teh stvareh govorili, jaz bi želel da bi se takrat oglasili za okroglo mizo tisti, ki bi želeli govoriti in ne da bi vedno bili naprej določeni. Če bomo o tem govorili, bomo vsaj en smisel današnjega predavanja izpolnili. Česa več pa mislim, da mi moj čas ne dovoljuje.

Jože Dobovšek ml.

Bodočnost slovenskega naroda je odvisna od narodne zavesti slovenske mladine.

Mi mladi se zavedamo te odgovornosti. Nujno pa je, da nam starši podajajo slovensko narodno kulturo in politično vzgojo.

Osebn opažam — naj bo moje mnenje pozitivno ali negativno — da v tej vzgoji obstoja neka polarizacija na politično slovensko problematiko. Kaj pa argentinska ali svetovna?

Mi mladi živimo v Argentini in ji nismo tuji. Vsa formacija, ki terja samo in ekskluzivno na slovensko sedanje problematiko, nam povzroči neusposobljenost za nadaljevanje skupnega slovenskega dela v Argentini. Zakaj?

Kakor narekujete, da ne bomo dobri Argentinci, če ne bomo zavedni Slovencev — prav tako rečemo, da ne moremo biti dobri Slovenci, če nismo Argentinci. Abstraktno politično delovanje, ki sloni le v upanju v spremembe v bodočnosti — brez aktivnega sočasnega zanimanja in uživanja razmer, v katerih živimo, v deželi, v kateri smo se rodili in katere del sestavljamo — nas bi v času potrebe našlo nezmogočno znajti se v danih primerih.

Nujna je potreba po univerzalni formaciji v vseh panogah. Saj polarizacija sedanjim razmeram ne zadošča.

Kaj je emigracija?

Osebn mislim, da ne moremo in tudi ne smemo podati definicije o emigraciji. Pač pa obstojajo različni kriteriji.

Praviho, da so emigranti vsi tisti: a) ki so se oddaljili od domovine in se aktivno borijo proti režimu. b) vsi tisti, ki zapustijo domovino zaradi verskih in kulturnih razmer. c) vsi tisti, ki se podajo v tujino iz ekonomskih ali drugih vzrokov.

Pod tem vidikom ali spadamo mladi pod slovensko emigracijo?

Mladi, ki nismo nikoli osebno zapustili domovine?

S tem kriterijem nismo emigranti ne iz političnega ne verskega niti kulturnega vidika.

Definicija o emigraciji je lahko možna samo na juridičnem polju zaradi logične potrebe reda v mednarodnem in notranjem pravu. In priznajmo, da so mnogokrat zaradi definicije te norme iz ideološkega vidika krivične.

Emigracija se ne more definirati, temveč se čuti. Emigracija je skupina v tujini, ki se čuti duševno povezana na staro domovino, na tradicijo slovenskega naroda. Čuti krvno povezavo s Slovenijo in njenim narodom. Glede na tega vidika smo mi mladi tudi emigranti, kakor bodo emigranti tudi bodoči rodovi in meri ljubezni in spoštovanja do Slovenije. Bomo Slovenci, če se bomo čutili Slovence.

Prvo, kar družji in je znak emigracije, pa je — jezik. Težko bi ljubili in spoštovali narod, iz katerega izhajamo, če ne bi govorili materinskega jezika.

Upam si trditi, da nam slovenski jezik, govorjen v tujini, predstavlja mero narodne zavesti in kulture.

Pavel Fajdiga

Če drži definicija, da je politika delo za blaginjo naroda, potem je delo naše emigracije, če naj je politična, tudi delo za blaginjo naroda. Katerega? Ker je slovenska, mislim, da izbire nima.

Naš boj doma proti komunizmu je bil tudi politični boj. Prav ves narod je bil vprežen vanj, na en ali drug način, če je hotel ali ne. Tisti del nas Slovencev, ki je moral — poudarjam: moral, če si je hotel rešiti življenje, umakniti se — poudarjam: umakniti se, ne oditi iz domovine — umik predpostavljajo vrnitev, odhod slovo —, se ni ne prostovoljno ne hoteno ločil od slovenskega narodnega telesa. Niti poznejši razvoj med nami, niti čas, ki je minil, tega dejstva ne spreminjata. Ostajamo del slovenskega naroda, ki živi na prostoru v sruču Evrope, dasi smo razkropljeni po vseh celinah. Menjamo samo državljanstva, narodnosti ne. Tudi ius soli na obeh ameriških celinah, ki ga aplicirajo na naše otroke, rojene izven matične domovine, je le trenutne veljave. Ko bo katera ameriška država dovolj gosto naseljena, ga bo nedvomno spremenila v ius sanguinis. Je pa že danes npr. tudi za Argentina ius soli nepravilčen, kakor je dal vedeti buenoz (Nad. na 6 str.)

(Nad. s 5 str.)

aireškim časnikařem mednarodno znani kirurg dr. Liotta na nedavni tiskovni konferenci v Buenos Airesu. Za svoje otroke, rojene v ZDA, kjer živi in dela, vztraja, da so Argentinci in ne Amerikanci. Ius sanguinis je logičen, ius soli le trenutna lokalna potreba.

Ker smo se umaknili pred komunisti — da se spet vrnemo —, smo z umikom že nakazali svojo strategijo: delamo, da bodo razmere doma spet take, da nam bo vsem možna vrnitev, toda ne taka, kakršno danes nekateri napravijo — turistična, čustvena —, temveč vrnitev v svobodo. Ni važno, če bo kdo od nas šel še kdaj nazaj, važno je, da bo Slovenija tudi z našimi napori čim prej svobodna.

Nihče od nas ni bil od umikajoče se skupine Slovencev prisiljen, da se je tudi, on umaknil. Če smatrame takratno javno mnenje o komunizmu — ki je še danes za večino nas še vedno tudi naše osebno mnenje o njem — za silo, kateri da je podlegel tisti del Slovencev, ki se je umaknil — se torej ni svobodno umaknil —, potem po logiki izpeljemo, da tudi taki ljudje, kot npr. škof dr. Rožman, niso imeli svojega lastnega mnenja odn. so podlegli sili javnega mnenja, se pravi, se niso svobodno odločili za umik.

Prav takšno je, menim, stanje tudi danes med nami. Vsi se svobodno odločamo za boj za osvobodjenje Slovenije izpod komunizma, voden v kateri koli obliki: kulturni, gospodarski, socialni, verski ali strogo politični. Nikdar še ni bil v zgodovini nikjer noben narod v celoti angažiran za doseg gotovega cilja le v eni sami obliki. Poti je veliko, cilj samo eden. Vsak od nas pa se svobodno odloča za cilj. Politična emigracija pa ne more imeti drugega cilja, kakor osvoboditev domovine, iz katere se je umaknila. Ohranjanje slovenstva v politični emigraciji v vseh oblikah je poroštvo za doseg omenjenega cilja. Če slovenstvo na tujem izumre, predno bo domovina svobodna komunizma, tega cilja naša emigracija ni dosegla.

Gre za ohranitev slovenstva v taki obliki, kakor se je to zgodilo npr. v ZDA v dveh skrajnih, toda za usodo Slovenije v mnogem odločilnih primerih: v senatorju Lovšetu in pisatelju Adamiču. Amerikanca oba — po ius soli, pa Slovenca oba — po ius sanguinis. Prvi neprestano deluje za blaginjo Slovenije — kljub iuri soli, drugi jo je pahnil v komunistično zlo — kljub iuri sanguinis. Naša politična emigracija naj bi vzgojila veliko Lovšetov.

Za svojo slovensko domovino, mi starejši in za domovino svojih staršev — vsled iuris soli — naši otroci, politično delamo, ker delamo za blaginjo, kjer koli smo. Vendar samo s svojim obstojem le pasivno, če zavestno in hoteno pa aktivno. Lovšeti so ti zadnji. Od onih prvih ima vsaka domovina prav malo.

Avgust Horvat

Nikoli ne smemo misliti, da je cilj družbe ali skupnosti samo izključno dobro posameznika. Skupna blaginja ni skupek ali vsota blagostanja posameznikov. Tako pojmovanje bi družbo ali skupnost vodilo v anarhijo ali diktaturo in uničenje svobode. Močni bi si podvrgli slabotne in jih izkoriščati v lastni prid.

Cilj vsake družbe ali skupnosti je dobro, blaginja celote, to je posameznika in vseh. Navadno pojmujejo pod blaginjo zadovoljivo kvantiteto tvornih dobrin. Tudi to je potrebno, toda to še ni skupna blaginja ali skupno dobro. Blaginja družbe ali skupnosti se izraža kljub različnosti oseb, ki jo sestavljajo in povezanosti, nesebičnem sodelovanju in iskrenem sožitju. To pa je mogoče, če praktično izpolnjujemo dolžnosti krščanske ljubezni do bližnjega. Kolikor bolj uresničujemo to ljubezen v svojem življenju, toliko več prispevamo k skupni blaginji.

Skupna blaginja torej ni odvisna od denarja in premoženja, ne stane zlatnikov ali dolarjev. Zahteva pa od nas veliko več, da smo dobri drug do drugega, se spoštujemo, se imamo radi, da se vsak zaveda tudi svojih napak, da potem lažje prenaša slabosti bližnjega. Zdi se, da večkrat tega ne zmoremo ali nočemo.

Skupna blaginja mora biti eden prvih ciljev politike vsake družbe ali skupnosti. Politične ustanove skupnosti, ali bolj osebe, ki te ustanove vodijo, morajo storiti vse, da se te blaginje praktično uresničujejo in ohranijo. Ko bomo mi kot politična emigracija sposobni v naši skupnosti doseči to blaginjo, bomo

šele sposobni voditi učinkovito politiko opozicije in upora do režima doma.

Politični emigrant se formalno pravno odpoje političnemu udejstvovanju zaradi gostoljubnosti dežele, ki ga sprejme. Zgodovina političnih emigracij, posebno med dvema vojnama, pa nam dokazuje, da v praksi ta odpoved ne drži. Ponekod, če jim je v prid, gotove dežele delo političnih emigrantov še podpirajo.

Tudi to delo opozicije do nasilnega režima v domovini emigracije zmore le, če je notranje zdrava, trdna, urejena in edina. Svoje poslanstvo vzame resno in se ne izživlja v pavšalnem kritiziranju in odklanjanju, ampak dokaže, da probleme pozna in nakaže tudi potrebne rešitve.

Dr. Jože Krivec

Prva misel:

Na zadnjem slavlju v Slovenskem domu v San Martinu je slavnostni govornik naše mlade generacije med drugim povedal tudi naslednje besede: „Pri vzgoji ne smemo misliti samo na to, kako bomo mladini olajšali življenje. Potrebne so žrtve, samoodpovedi, premagovanja. Na to je treba mladino privaditi, če nočemo mehkuznežev.“

V bistvu je ponovil le staro preizkušeno resnico, ki velja in zori še stoletja, ne samo v dobro našemu narodu, ampak vsem resnim narodom kdaj koli in kjerkoli. Iskreno pa me veseli, da nam je to zlato resnico korajžno po dolgem času povedal mlad človek, to se pravi eden, ki čuti pomanjkanje pri zadrževnosti in klenosti med mladim rodov v današnjih dneh. Nič velikega in zrelega ne pade samo, brez žrtve v naročje. Blagor tistim, ki to pravočasno doumejo. To je morda eden od največjih problemov pri naši mladini. Svet, v katerem ta živi, je svet plitvine, narejene plehkosti, neodgovornosti in polzrelosti. Če smo odkritosrčni opazovalci, moremo trditi, da so te slabosti prodrle tudi globoko v naše mlade vrste.

Mi pa želimo, da bi naša mladina kaj pomenila, da bi bili trdni nosilci novega sveta, da bi najprej sami kvalitetni, z resnostjo kovali bodoče dni. Samo požrtvovalni, polni prizadevnosti in sami izklesani in dograjeni bodo kos temu delu. Da bodo taki, jim moramo na vsi pomagati!

Druga misel:

Svet se iz dneva v dan spreminja: kar je včeraj trdno stalo, danes morda že pade. Nove sile vstajajo, rušijo in spet postavljajo nove rede družbi.

Vse to drobljenje in presnavljanje se godi okrog nas: v sredi smo, ga doživljamo, ga motrimo, ga živimo, čeprav bi se mu kdaj hoteli izogniti. Nujno je, da hodimo vstric ali vsaj blizu tem spremembam. Kako naj jih sicer presodimo in si objektivne pravične zaključke o njih naredimo! Ne moremo živeti le v preteklosti ali iz preteklosti! S časom je treba iti naprej. Kar je bilo morda pred pol stoletja prav, se je že danes zavrtelo za pol obrata. In nič me ne veže, da bi svoje mnenje, sodbo ali prepričanje ne mogel spremeniti. Nezrelo bi bilo vztrajati v nečem, kar je že davno ovrženo ali spremenjeno.

Danes živimo v drugem svetu kot pred 30 leti, v drugačnih okoliščinah, med drugačnimi ljudmi. Zato je treba temu primerno tudi način in merila spremeniti. Treba je ta novi svet res pravično soditi: izluščiti jedra in odstraniti pleve. To je svet naših mladih, ki so svoje domovine veseli in ponosni nanjo. In prav je, da je tako! Kaj bi sicer mogli pričakovati od njih, če ne bi bilo v njihovih sreih najosnovnejše ljubezni in spoštovanja do tega, kar pravzaprav si: njeni sinovi, čeprav gori v njih žilah naša, slovenska kri. To je težak problem, toda bodimo iskreni in pravični z njimi: kolikor bolj se bodo izživljali v ta svoj svet, tem bolj aktivno bodo posegali v dogajanja v njem in tem bolj živo bodo tudi sodelovali pri njegovih problemih. Ostali svet bo potisnjen na drugo mesto.

Tretja misel:

Mi vsi živimo naše svojsko lastno življenje, katerega smo prinesli s seboj iz naše domovine. V marsičem se razlikuje od življenja naših sosedov. Z nami živijo isto življenje tudi naši otroci. S seboj smo prinesli tudi svojo kulturo: jezik, pesem, knjigo in umetnosti vseh vrst. Vse to nas še bolj loči od ostalega sveta. In na to smo upra-

vičeno ponosni, kajti je gotovo najboljša stvar, ki jo imamo, kajti ni izključno naša, temveč nam je bila izročena od naših očetov, praočeto, — je zaklad našega naroda. To je naša najvrednejša dediščina.

Vse to najboljše, kar imamo, način življenja in naša kultura, želimo v polni meri prenesti na otroke, da bi ostal v njih isti duh in ista notranja kulturna plemenitost, ki je odlikovala nas. Enostavno rečeno: radi bi jih ohranili zveste slovenskim narodnim in kulturnim izročilom. Nič na svetu nam ne prepoveduje, da tako ravnamo: naj spoštujejo jezik matere in naj se poijo s sokovi slovenske kulture, da se bodo taki potem bogatili s pozitivnimi vrednotami svoje domovine! Saj vendar nekdo mora podedovati po nas naše vrednote!

Najmanj, kar želimo, je to, da bi se zavedali svojega slovenskega porekla, vzrokov, zakaj so njihovi očetje prišli v ta svet in ob danih odločitvah okoliščinah ne pozabili, da jih vežejo do očetov in do domovine očetov tudi dolžnosti: če nič drugega ne, vsaj plemenito spoštovanje in obramba nje do brega imena!

Mihael Stariha

Po izjavah dr. Lenčka, bi rekli, da je narod skupnost ljudi istega izvora, ki je na skupnih domačih tleh doživljal isti politični in kulturni razvoj in ki po vsem tem nosi neko svojsko telesnodušno osebhitost.

Narodnost je torej zavest pripadnosti nekemu narodu. S tem je tesno v zvezi pojem domovina; ozemlje, ki ima zelo veliko in kulturno pomembnost za naroda samega. Vsebuje tisti kos naroda, v katerem narod biva in v katerem se spreminja.

Med drugo svetovno vojno je kos naroda zapustil domovino in se preselil v Ameriko; v našem slučaju, tu v Argentino. Ko je Slovenec torej šel iz domovine, je za seboj pustil zlasti neki način življenja, neko skupnost, h kateri je pripadal, neki celotni duhovni svet, v katerem je ves koreninil. V novem svetu se slabo počuti, čuti se negotovega in ima občutek nepripadnosti. Naravna reakcija, ki sledi za tem, je težnja naseljenja po popolni vključitvi v nov narod, razen če ne išče pomoči pri ljudeh iste narodnosti in si ustvari skupnost. Če je ta preseljena skupnost zadosti močna ostane lahko sklenjeno, in tako lahko obdrži kulturo in kri.

Naseljenci prinašajo s seboj tujo kulturo in imajo pogoje, da stik z njo tudi nadalje ohranijo. Da je danes kulturni napredek, je kulturna izmenjava nujno potrebna. Za Argentine ne moremo reči, da so narod, ker ne morejo govoriti o skupnem pokolenju in nimajo svojega jezika. Torej si lahko štejemo v nalogo, da bi vrednote svoje lastne kulture prikazovali in posredovali tudi svoji novi domovini, kar bi seveda tej pomenilo kulturno obogatitev. Ni pa pri tem rečeno, da se moramo popolnoma integrirati. Obe kulturi se lahko razvijata vzporedno in imata skupne stike.

Ne smemo pa pri tem pozabiti, da je narodnost kulturna osebna dobrina, katere zatajiti ne moremo, ker je izraz božje volje, in ker je utemeljena v človeški naravi. Saj lahko vidno opazimo, nekaj nepristnega in nepravilnega v primerih, ko se človek čuti nekaj različenega, kar pa v resnici je.

Po drugi strani je pa tudi zelo važno, da ohranimo slovensko zavest, da bodo naši potomci vedeli, od kod so, kdo so bili njihovi starši in predniki, in kakšne dobrine so prinesli s seboj.

Med nami se pojavljajo različni glasovi, ki imajo različne poglede na kulturno integracijo. Preko absolutnega optimizma prehajajo v popolen pesimizem. Večinoma gradijo na znakih emigrantske preteklosti, ne samo naše, ampak tudi drugih narodnosti.

Vse te sodbe, ki so mogoče dobre, namerne, navadno imajo nasprotno učinke, ker je gotovo, da ima vsaka emigrantska skupina svoje posebnosti in svoje probleme.

Starejši predavatelji danes govore o mladini, ki jo morda sami duhovno ne razumejo in se ji ne znajo približati. Mi kot slovenska mladina v Argentini smo gotovo ponosni na svojo novo domovino, a pri tem nikakor ne mislimo zatajiti svoj slovenski izvor.

Če bi nas kdo sodil po obnašanju, morda po načinu govorjenja, ali po tem,

da uporabljamo včasih tudi kasteljanščino med seboj, bi bili ti zaključki negativni in zgrešeni.

Vprašanje nadaljnega obstoja naše narodnosti ne bo rešila generacija, ki odмира, tudi nam ne more dati novih smernic. Je to predvsem vprašanje mladine same, da poišče nova pota in nove rešitve skupaj seveda s pomočjo starejših.

Pokojni profesor Ahčin je napisal ta zgled:

„Dve muhi sta padli v lonec mleka. Ena je takoj obupala, se napila mleka in utonila. Druga se ni vdala, brcala je in brcala, ugnetla drobno kepico masla, sedla nanjo, osušila perutke in odletela.“

In pisatelj Mauser pravi: „Mislim, da je podobna naša pot. Resignacija ne pelje nikamor. Bodočnost morda ni rožnata, toda prepričan sem, da je vsako leto ohranitve tolikšna dobrina, da je vredno vse storiti tudi za eno leto življenja.“

Kakor je osebno življenje neznanska dobrina in skušamo dnevom dodati vsaj en dan, tako je tudi velika dobrina narodno življenje. Vsak dan je veliko vredno.

S to mislijo gledam v bodočnost.

G. Jože Škerbec

S prvim delom, ki ga je podal g. doktor, se pravi s koncilskim naukom o razmerju posameznika do družbe, se skladam; mislim, da ga je podal verno. In mislim, da je po drugi strani zelo potrebno, da se v današnjem času poudarjajo pravice posameznikov, pravice osebe, njeno dostojanstvo in čast. Ker človek je enkrat, neponovljiv, sam po sebi dragocen. Brez dvoma je ravno v današnjem času, ko se tako poudarjajo kolektivistične težnje na vseh straneh, bilo zanimivo to, da je „Pasternak s svojim „Doktor Živagom“ tako osvojil ljudi in tako prodr v svetovno javnost; zdi se mi namreč, da je „Doktor Živago“ predvsem visoka pesem pravicam posameznika.

Po drugi strani pa seveda ne smemo pasti v neki individualizem, ki je bil znaka preteklega časa. In tudi koncil sam zelo poudarja družbeno dimenzijo, družbeno razsežnost posameznega človeka. Klič ga h grajenju boljšega sveta. Vzbuja mu odgovornost za usodo sočloveka in družbe kot take. To dvojje je zelo v skladu in je človečanska in krščanska sinteza.

Glede obračanja na našo, politično emigracijo, bi se pa morda ne skladal povsem. Takrat, ko smo odhajali, se nismo enostavno odrekli Sloveniji za vedno. Morda smo res bili kratkovidni in smo napačno računali, da se bomo vrnili že čez dva tedna. Vendar tudi še takrat, ko smo šli čez morje in tudi še po dolgih letih bivanja v tujih deželah, čeprav smo privzeli tuja državljanstva, se nismo odrekli tej sanji, tej volji. Zato še čutimo dolžnosti tudi do opuščene domovine. Brez dvoma, da ne moremo morda odločilno posegati v njeno usodo, vendar mislim, da moramo napraviti vsaj kolikor moremo. Glede preteklosti morda to, da o njej objektivno obveščamo svet, glede sedanosti pa, da kritično presojava in seznanjamo svetovno javnost o sedanjih razmerah doma.

Pa še več: mislim, da ima politična emigracija precejšnje, bolj poudarjene politične naloge, in med temi je tudi rušenje režima. Čeprav morda ne bi uspeli, vendar mislim, da je nekaka naloga vseh, da delamo na tem. Ni to naš najvišji ali izključni cilj, vendar je eden od naših važnih ciljev. Brez dvoma so poklicni politiki tisti, ki bodo bolj direktno iskali metod, načinov, konkretnih možnosti, mislim pa, da so politične dolžnosti posameznikov, ki tvorijo politično in emigrantsko skupnost, v tem, da vsaj moralno, pa tudi gmotno podpiramo njihovo delo.

Zase sem še vedno prepričan o tem, kar je dejal škof Rožman, da je komunizem bil in je, v totranskem in onostranskem pogledu, največja nesreča za slovenski narod. In ta nesreča je bila ne samo pred petindvajsetimi leti, ampak še vedno obstaja in tista manjšina krivično vlada in odloča glede usode domovine in ljudi, ki tam bivajo.

Potem glede mladine: dr. Gogala pravi, da od sinov političnih emigrantov, ki so tukaj rojeni, ne po vesti ne po pameti ne moremo zahtevati, da bi se politično angažirali za rušenje re-

žima v Jugoslaviji. S tem se ne skladam. Ne bi mogel, verjetno, etično utemeljiti, da bi se vsak posameznik v tem pogledu res moral kompromitirati, mislim pa, da bi bilo hvalevredno, da bi se jih čim več. Mislim tudi, da lahko to delo povsem skladajo s svojimi obveznostmi do nove domovine, do sodobnih nalog tukaj ali drugje po svetu. S tem namreč, da bi pomagali rušiti režim doma, se pravi v domovini svojih staršev, bi vsaj posredno pomagali tudi tukajšnji deželi, in morda tudi položaju drugod po svetu.

Predavanje je izzvenelo v trditev, da je posameznik nad družbo. In to je prav. Vendar je pa malo rezko izzvenela trditev, da so vse ustanove zgolj v službi posameznikov. Skupnost je treba ustvariti in skupnost je treba graditi, in skupnost je treba ohranjati. In to seveda zahteva velike gnotne in delovne žrtve. Zdi se mi, da imamo neko dolžnost: te ustanove in ta društva, ki jih imamo, morda ne čisto vsa, se mi zdi, so predpogoj za našo ohranitev in za učinkovitost naših prizadevanj. Zato jih moramo podpirati. Drugače bi lahko jemali naše učiteljice in druge ljudi, ki so dolga leta delali v skupnosti, malo za zanesenjake. Ne bom rekel, da so bili obvezani vsak posamično, vendar mislim, da je bila to njihova dolžnost nekako utemeljena. In se mi zdi smiselna in hvalevredna. Zato tudi mislim, da so obveznosti do skupnosti precejšnje in naravno utemeljene, da imamo obveznost, da jo podpiramo. Ni nujno seveda, da bi bil človek član vsake posamične organizacije, da bi morda prihajal na vse prireditve, vendar v nekem splošnem okviru, se mi zdi, da obstaja neka etična dolžnost glede tega.

Samo še glede obiska domovine. Mislim, da je za otroke, ki so tukaj rojeni, obisk domovine na splošno pozitiven in priporočljiv. To jim namreč buja večjo slovensko zavest. Izkustveno to vidimo. Tisti, ki so šli domov, so se vrnili bolj navdušeni in bolj zavzeti za slovensko stvar. Mislim prav tako, da moramo spoštovati odločitev vsakega posameznika, ki se odloči na to pot; tistih namreč, ki niso one prej med revolucijo in ne sedaj v organizirani skupnosti zavzemali vidnih, odgovornih in vodilnih mest. Mislim pa, da ni pravilno, da se brez večjega razloga podajajo na obisk domov tisti, ki so imeli prej ali imajo zdaj v emigraciji vodilna mesta, ker se mi zdi, da si s tem vežejo roke in zapirajo usta. S tem tudi ustvarjajo malodušje, ali bi rekel, neko čudno vzdusje, ki se mi zdi kvarno za obstoj in nadaljevanje naše emigrantske politične skupnosti.

Prof. Pavle Verbič

Do sedaj smo bili navajeni poslušati predvsem predavanja o naših dolžnostih do družbe, o naših dolžnostih do naroda. Današnje predavanje pa je g. predavatelj zastavil z druge plati, to se pravi, o pravicah posameznika. In na podlagi teh zaključkov cerkvenega nauka je potem praktično apliciral na razmere v naši emigraciji. Če bi sedaj hotel ugovarjati ali pa polemizirati, bi moral jaz to predavanje imeti tiskano v roki. Ker je predavanje težko in precej novo, zato sem se jaz namenil že od vsega začetka povedati samo nekaj misli kot človek, ki se zanima za politiko.

Meni že sam naslov „politična emigracija“ za tistega, ki je zapustil domovino zato, ker ni imel svobode, se ne zdi preveč odgovarjajoč. Ne vem kakšen izraz bi našel. Morda bi bil boljši izraz: emigracija demokratičnih Slovencev. Kajti demokracija je neki program; pove mišljenje, pove da zahtem dotičnik popolno svobodo, dočim je pa politični emigrant po mojem mnenju tisti, ki se bavi s politikom. Emigracija zavzema veliko polje, vsa polja življenja: gospodarsko, kulturno, znanstveno; in med temi tudi politično. Gotovo je nemogoče trditi, da je edini kriterij, po katerem lahko presodimo višino emigracije, politika. Vsa polja so važna. Vendar pa se mi zdi, da je politika predvsem važna. In sicer zakaj? Zato ker se bori za osvoboditev slovenskega naroda, ker se bori za suverenost slovenskega naroda. In kot je rekel dr. Korošec, je to neko „krovsko“ delo: daie narodu možnost, da potem i na gospodarskem, i na socialnem, i na znanstvenem polju potem lahko deluje.

Zato je torej primerno, da vsi emigranti: tisti, ki delujejo na gospodarskem polju, na znanstvenem polju, podpirajo vsak v svoji specialiteti politič-

(Nad. na 7 str.)

Novice iz Slovenije

PTUJ — Ptuj bo dobil nov muzej. V stari grajski žitnici bodo uredili novo muzejsko zbirko, v kateri bodo na ogled slovenske maske.

LJUBLJANA — Razstava „Kič“, ki so jo 23. aprila odprli v Slovenskem etnografskem muzeju, je vzbudila veliko pozornost in tudi polemiko. Razstava je prvorazredna provokacija, toda koristna, je napisal neki obiskovalec razstave v knjigo vtisov. Etnografski muzej se je odločil za to razstavo predvsem zaradi velike razširjenosti kiča med Slovenci ter njegovo vedno močnejšo in agresivnejšo vdiranje v stanovanja. Razstava predstavlja vse poglobitve pojave kiča od srede 19. stoletja do danes. Kič je otrok (ne)umetnosti moderne industrijske družbe. Vulgarni kič 19. in 20. stoletja je predstavljen v prvi dvorani, častno mesto med vulgarnim kičem ima „narodni“ kič, nebeško lepe lutke v kvazinarodnih nošah in velika večina „izvirnih“ slovenskih turističnih spominkov, nato sledi še akademski kič ter moderni kič — okraski iz stekla, keramike in lesa; v to skupino so tudi vključili nekaj primerkov „socialističnega realizma“ v slovenski umetnosti.

LJUBLJANA — Onkološki inštitut je lani kupil aparat za diagnozo raka „cinegraph“, ki so ga konec aprila montirali Siemensovi strokovnjaki. Ta aparat je najodobnejši v vsej Jugoslaviji. Prednost parata je izredno kratek čas za ekspoziranje slike, s tem pa je omejena količina žarkov, ki jih pri preiskavi sprejme bolnik. V času, ko običajni štiripulzni aparat naredi eno sliko, ta dvanaštpulzni aparat naredi 40 slik. Aparat se upravlja daljinsko na osnovi elektronske avtomatike.

RAČE — Hud požar je 24. aprila uničil skoro vse ostrežje železniške postaje v Račah pri Mariboru. Mariborski gasilci so preprečili še hujšo škodo; vzroka požara še niso ugotovili.

MARIBOR — Predstavniki vseh slovenskih tekstilnih tovarn so se zbrali na posvet, da bi skupno našli rešitve za težaven položaj slovenske tekstilne industrije. Ugotovili so, da se v Jugosla-

viji bavi z uvozom tekstila 184 podjetij, z izvozom pa le osem. Uvažajo tujo blago, ki je pretežno tako, kot ga proizvaža slovenska in ostala jugoslovanska industrija. Predstavniki so zahtevali nujne ukrepe za odpravo težav, ki tarejo tekstilno industrijo (87% zastarelih strojev, nelikvidnost).

Umrlí so od 19. 4. do 24. 4.

Ljubljana — Anton Mlačič, Janez Somrak, koroški borec; Katarina Vičič r. Špetič (84); Jože Porenta (65); Elizabeta Rahne r. Bermež, b. trgovka; Viktor Žabkar, gradb. inž.; Roza Mejač, uč. v p.; dr. Leon Dekleva, v. svetnik drž. žel. v p.; Alojz Gorenc; Josip Drakšter (75); Jerica Kokol r. Albinini (81); Anton Ciuha; Elza Zalar r. Košak; Zlatko Kelbič; Stanko Korbar, upok. potnik; Fruda Ahčin, vzgojiteljica v p.; Josipina Železnikar (85); Ivan Trček; Vaclav Kunst, direktor PTT; Emil Margon, b. trgovec; Elizabeta Oset r. Pogačnik; Anča Ravnikar r. Maier; Jaka Koselj, kor. borec; Stane Lesjak, preiskovalni sodnik v p.; Niko Selan; Janez Sajovč, mizar; France Koruza; Pepca Hudeček, upok. tob. tovarne (89); Jože Matkovič; Františka Cerar; Alojz Lampič, krznar

Drugi kraji: Janez Sever, žel. uradnik v p.; Črnuče; Ivan Mercina (84) šol. upravitelj v p.; Stari trg; Marija Pajer r. Šter (71), Kranj; Anton Zalar, posetnik, Kot pri Igu; Josipina Vatovec, Senovo; Rudolf Hojnik, zlatar v p. (79), Celje; Franc Bobek, pek, mojster, Celje; Franc Šebenik (70), Podpeč; Janez Potočnik, Domžale; Marija Artač r. Debevc (63), Vnanje gorice; Drago Popit, avtomehanik, žalec; Františka Naglič, Vojnik; Alojz Fink, Rudnik; Milka Kopac, Tržič; Julka Pantar, Prezid; Františka Krofi r. Znoj, Velenje; Ivanka Fink r. Helc, Podbukovje; Jože Radanovič, Brežice; Terezija Prostor r. Peternel (71), Gorenja vas; Ivan Kostelet (76), upok., Drašiči; Anica Podlogar, Vel. Mlačevo; Anton Prezelj, Bled; Katarina Drnovšek (87), Zlebi pri Medvoh; Jože Verbič, zidar v p., Dravljice; Dana Marolt, Vižmarje; Františka Završek r. Nachtigal, Sp. Gameljne; Franc Šinkovec, Žužemberk; Stanislav Praznik, Dravograd; Anton Perpar, Korita pri Dobriču; Matija Rihtar (85), Dob. pri Domžalah; Jakob Rozman, poslovođa v p., Bled; dr. Viktor Loriger, zdravnik, Šmarje pri Jelšah; Anton Čop, Ravne na Koroškem; Stanko Virant, novinar v pok., Gomilsko; msgr. Jože Krenžar, dekan in častni kanonik v pok., iz šenčvidu pri Stični (služboval v Senjski škofiji, umrl v stiškem samostanu); Angela Doležalek, uč. v pok. (80); Franc Markovič (74), Primskovo; Františka Bobnar r. Kuralt, Bitenkarjeva mama (79), Cerklje.

Občni zbor Družabne pravde

Dne 25. maja je imela Družabna pravda svoj 23. redni občni zbor v prostorih Slovenske hiše v Buenos Airesu. Vršil se je takoj po proslavi okrožnice „Rerum novarum“, ki jo je tudi pripravila Družabna pravda.

Občni zbor je začel predsednik Družabne pravde g. Jan Maks, ki se je v uvodnih besedah spomnil treh delavnih članov Družabne pravde, ki so se v zadnji poslovni dobi preselili v večnost. To sta bila dolgoletna odbornika Jonke Jože in šest Janez ter zvest član Družabne pravde Malovrh Avgust. Za večni pokoj njihovih duš so prisotni izmoličili očenaš. Za overovatelja zapisnika letošnjega občnega zbora sta bila izvoljena gg. Dacar Rudolf in Žnidar Ivan. Na predlog overovateljev zapisnika lanskega občnega zbora (gospa Marija Cuderman in g. Jože Skale) je bil zapisnik odobren brez čitanja.

Sledila so poročila odbornikov: tajnika g. Rudolfa Smersuja, blagajnika g. Franca Tomazina in predsednika g. Jana Maksa, ki je združeval v zadnji poslovni dobi tri funkcije (predsednika, urednika in upravnika). Iz teh poročil je razvidno, da se je Družabna pravda z eno številko svojega glasila v povečanem obsegu spomnila 25-letnice zdomstva in ob tej priložnosti podala dobro, objektivno analizo položaja doma; drugo številko pa je posvetila 80-letnici delavske okrožnice „Rerum novarum“. Naklada lista znaša 800 izvodov in gre precej izvodov v Evropo med slovenske sezone delavce in dijakke, ki študirajo po raznih krajih Evrope. Če bi bili na razpolago finančni viri, bi Družabna pravda pošiljala v ta namen v Evropo še več izvodov. Da si preskrbi te virov, bo Družabna pravda organizirala srečolov (rifo) in izkupiček porabila za širjenje krščanskega socialnega nauka zlasti med slovenskimi delavci v Evropi. Dva dobitka (pralni stroj in utekočilnik) je v ta namen daroval g. Luka Milharčič. Založba Družabne pravde je del svoje zaloge knjig darovala raznim knjižnicam ter srednješolskemu tečaju v Buenos Airesu.

Po poročilu člana nadzornega odbora g. Magistra Avgusta, ki je pohvalil delo odbora Družabne pravde in predlagal razrešnico, je predsednik Jan predlagal, da se izvoli g. župnik Andrej

Križman za častnega predsednika Družabne pravde in to za zasluge, ki jih ima za novejšo katoliško delavsko gibanje. V času od leta 1930 do 1945 je bil g. Križman naš drugi dr. Janez E. Krek, bil je oče katoliškega socialnega gibanja v času, ko so se marksisti že vrnili v Jugoslovansko strokovno zvezo. Tudi list „Družabno pravdo“ je ustvaril g. Križman in je bil njen prvi urednik in še danes pomaga Družabni pravdi s pisanjem v njeno glasilo in tudi z denarnimi podporami. Predlog je bil sprejet s krepkim aplavzom.

Sledile so volitve in so bili v odbor Družabne pravde izvoljeni: predsednik Maks Jan, podpredsednik Mehle Stane, tajnik Smersu Rudolf, blagajnik Erjavec Lojze, urednik revije Novak Štefan, upravnica gdč. Minka Jan, vodja organizacijskega oddelka Močilnikar Franc, odbornik Tomazin Franc. V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni Albin Magister st., ga. Marija Cuderman in Gabrijel Kranjc, za predsednika razsodišča pa dr. Jože Dobovšek.

Predsednik Jan se je zahvalil za zaupanje in je predlagal, da se pošljejo pismeni pozdravi s tega občnega zbora kardinalu Caggianu in predsedniku Narodnega odbora za Slovenijo g. Milošu Staretu. Pri vprašanju višine članarine je bilo sklenjeno, da se povzraha na 2 nova pesa letno. G. Jan je še prosil navzoče, da naj se zavamejo za srečolov, da se tako omogoči pošiljanje Družabne pravde slovenskim sezonskim delavcem v Evropo, kar je gotovo zelo važna propagandno dejanje. Nato je sklenil občni zbor z molitvijo.

Slovenci v Argentini

Osebné novice

Krščena je bila v Slovenski kapeli Sonja Valentina Pregelj, hči Cirila in Emilije roj. Lepovšček. Botrovala sta g. Oskar Pregelj in g. Milka Rupnik, krstil pa je msgr. A. Orehar.

ŠTEVILNE PRIREDITVE

V zadnjih dneh so bile v naši skupnosti številne prireditve. Med njimi naj omenimo le obletnico papeške okrožnice Rerum novarum; nato čajanko, ki jo je organizirala Zveza žena in mater, in še mladinski dan v San Martinu. Podrobnejša poročila bomo objavili prihodnjič.

Občni zbor slovenskih mater in žena

V četrtek, dne 27. maja je imela Zveza slovenskih mater in žena svoj redni občni zbor v Slovenski hiši. Uvodoma je Zveza poslala pozdrav predsedniku NO g. Staretu in predsedniku ZS g. Starihu. Nato je predsednica Zveze ga. Pavlina Dobovškova podala pregled izvršnega dela Zveze v preteklem letu. Omenila je med drugim obisk vodstva Zveze pri soprogih prejšnjega predsednika države g. Levingstona, kateri so poklonili slovenski prevod Martina Fierri. Omenila je tudi, da so pred kratkim poslali pismo sv. očetu Pavlu VI., in tudi dobili nanj odgovor. Tajnica ga. Valentina Fink je povedala, da je imela Zveza mesečno dve seji in da je bilo odpisanih in sprejetih lepo število pism. V odsotnosti blagajničarke ge. Šuceve je podala poročilo ga. Finkova. Zveza slovenskih mater in žena bo morala iskati nov vir dohodkov za zmerom bolj številne socialne potrebe slovenskih rojakov. Nanje gleda odbor z vsem razumevanjem, prizadevnostjo in skrbjo. Kulturna referentka ga. Eileteza je poročala, da je bilo v dvorani Slovenske hiše vsak mesec predavanje ki je imelo namen, da bi poglobilo slovensko narodno zavest.

Ga. Marjana Batageljeva je kot socialna referentka naglašala nujno potrebo stalne socialne asistentke, ki naj bi skušala s pomočjo odbora reševati najbolj kričeče probleme starih, onemoglih, pozabljenih in zapuščenih slovenskih ljudi. Apelira na pomoč dobrotnikov, ki imajo srce za to delo.

Tiskovna referentka ga. Martina Berlot se je v imenu odbora zahvalila Svobodni Sloveniji in Oznanilu, ki sta radevolje objavljala vse obvestila.

Nato je bila z velikim odobravanjem sprejeta razrešnica odbora, zlasti pa požrtvovalno delo predsednice ge. Pavline Dobovškove.

Ga. Anica Kraljeva je v zgoščenih besedah spodbujala matere, naj doma z otroki dosledno govorijo slovensko in jim popravljajo tujke, ki se vrivajo v njihov besedni zaklad. Duhovni vodja, gospod Jure Rode, je poudarjal isto. Ker brez sodelovanja staršev naše požrtvovalne učiteljice ne morejo doseči tistih uspehov, ki jih pričakujejo.

Vsak teden ena

NE MOREM ROKE TI VEČ DATI

Miran Jarc

Ne morem roke ti več dati,
ker sem videl rasti drevo.

Kadar nekda sem ti božal roko,
sem gledal le sonce na trati,
sem gledal le trav valovanj,
in pastirčkov sončno igranje.

Vidim skozi okno: drevesa rasto,
nekaterih vejevja v objeme zrasto,
nekatera samotno rasto...

Ne morem roke ti več dati:
nekatera drevesa samotno rasto...

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

31. maja 1951 — štev. 22

NAŠIM MUČENIKOM

Mesec junij leta 1945 je velik mejnik v naši narodni zgodovini. V onih črnih dneh je komunistično divjanje doseglo svoj višek. K tisočem žrtev, ki so pod morilčevo roko padle v štiriletni državljanski vojni, se je pridružila največja: množično mučenje in pokol slovenskega domobranstva, ki je padlo pod krogliami in granatami krivnikov — ne premagano v odprtem boju, ampak strahopetno izdano v roke krivnikov po končanih bojih, kot žrtev temnih političnih kupčij in nerazumevanja resničnega stanja v naši domovini...

Tisoče nas je, ki se moramo prav domobranskim žrtvam zahvaliti za lastna življenja, bodisi, da so nari ga rešili, braneč naše domove, bodisi s tem, da je njihov množični pokol preprečil našo nasilno vrnitev. Ta zahvala naj ne bo le prazna fraza ali čustvena jokavost ob gotovih trenutkih, ampak pobožna molitev za pokoj rajnih, po zgledu junaškega Makabejca, ki je dal po bitki opravi daritve v templju za dušni mir padlih junakov — in pa pravega Slovenca vredno življenje, ki nas bo naredilo vredne, da nam iz krvi mučencev zraste dragoceni sad naše svobode.

POLITIČNA EMIGRACIJA IN NAUK CERKVE

(Nad. s 6. str.)

no delo politične emigracije. To se pravi političnih delavcev.

Čeprav je res, da mora emigracija rešiti svoje probleme sama, in da je domovina daleč, vendar (ne da bi jaz hotel polemizirati z gospodom predavateljem; ne. To je samo nova misel!), se mi zdi zelo važno, da emigracija obdrži duhovno zvezo z domovino. Emigracija mora iskati zveze z narodovim življenjem v domovini. Živeti in poznati moramo današnje slovenstvo, če hoče biti aktualna in zanimiva.

Zadnja misel pa je: vsi smo v težkem položaju. I stari i mladi. Vživljati se moramo v novo domovino in ohraniti to, kar smo s seboj prinesli. Mladi pa, morajo živeti novo življenje z novo domovino, in si skušati pridobiti to, kar smo mi prinesli od doma. To se pravi: emigracija mora biti neki most med domom in svetom. Seveda, skupinska emigracija, če hoče biti most, mora biti odprta. Emigracija ne sme biti zamejena. Zamejenost nudi neki občutek varnosti. Vendar pa človeka omejuje. V zamejeni skupnosti začne vladati nek paternalizem; taka skupnost ni več dinamična, taka skupnost ni več zanimiva. In v taki skupnosti mladine ne bo. Zato mora naša emigrantska skupnost biti odprta skupnost, to se pravi domu in svetu. Je zanimivo, da če se vprašamo, kaj je na primer naša emigracija v teh petindvajsetih letih na tem polju storila. Na primer, koliko prevodov iz slovenske literature smo posredovali svetu, oziroma obratno, koliko tuj literature smo posredovali domu? V tem oziru bomo videli, da je mogoče le neka hiba med nami, da smo le preveč zamejena in premalo odprta skupnost.

Prof. Tine Vivod

Zdi se mi, da smo danes načeli problem, ki ima za Slovence v Argentini usodno važnost. Samo škoda se mi zdi, da šele leta 1971. Še večjo važnost pa dobi, ko ogledamo to proble-

matiko v perspektivi mlade generacije. In ta mlada generacija ima najprej potrebe, potem šele dolžnosti. Prav tako zahteva ta razprava širšo in javno debato. Upati pa je, da bi prišlo do konkretnih zaključkov čim prej. Soglašam z predavateljem. Potrebujemo izvirnih in globokih mislecev. Dodal bi samo: In tudi delavcev! Upati je končno, da današnja razprava ne pade v prazno. Vsak izmed nas je poklican k aktivni analizi in delu!

Ga. M. Batageljeva

Vrednost pogleda slovenske matere na obravnavana vprašanja ni v njenem miselnem doprinosu, ampak v izrazitem življenjskem gledanju, ki je last njene narave.

N' dvoma, da kot praktični katolici čani sprejemamo nauk Cerkve tak, kakršen je.

Vprašanja se pojavljajo ob predavateljevem naravnavanju tega nauka na naše zdomsko življenje. Poleg raznih že omenjenih ni mogoče preko osnovnega vprašanja narodnosti kot vrednote, ki je v razpravi odsotno. Čutenje do naroda, do rodu, do družine, iz katere nekdo izhaja, je naravno, od Stvarnika dano. Je človekova pravica in dolžnost. Če bi hoteli reševati slovenskega človeka brez upoštevanja te prvine, bi šli proti njegovi naravi.

Ko nam gre za izvedbo našega „izseljenkega končila“, se nam bo vse zrušilo, če ne bomo gradili na temelj verskega in narodnega čutenja.

Še več Resnična ljubezen do naroda more edina rešiti nastale probleme in s svojo širino ustvariti prave odnose do nove domovine.

Gdč. Marija Zore

Današnja doraščajoča mladina, ki dovršuje prvo etapo svojega življenja, nudi skupnosti bistveno žilavost za njeno ohranjanje; stojl pred nami vseni odgovornost, da obdržimo pri tej mladini jasne poglede v naše namene. V

tej smeri bi smeli govoriti o bodočnosti, če si ustvarjamo temelje iz snovi interesov — tako verskega, narodnega kot kulturnega in ekonomskega značaja. Naša skupnost vedno teži na razdeljenosti, ki jo vrtimo v okvirih zastarelih in preozkoglednih političnih teženj, kakor da bi se ne upali svobodno pogledati v splošni pomen definicije in zakona: sem Slovenec. Vsaka izrečena beseda bo imela svoj pomen, če pripomore pri tej graditvi, da dohitimo čas z ureditvijo svojih načrtov, ki naj bi nudili naši mladini v luči splošnih pojmov zamisel enotnega delovanja. Kdo pri nas vodi? Kdor vodi, ve, kaj vodi? Smo sposobni razlikovati, kaj pomeni vera, politika, ekonomija? Smo kdaj resno pomislili, kaj naj bi ekonomija pomenila nam kot narod? Je naša skupnost pripravljena ekonomsko vzdrževati svoje vodstvo, da bi se to izključno posvetilo svoji nalogi? Koliko ima mladina pri tem vodstvu besede, poleg tega, da se mladino vabi k sodelovanju, koliko se upošteva njeno mišljenje?

Ko pregledujemo naše probleme, moramo pomisliti, da so to problemi ne ozke skupnosti, temveč da jih je treba razčistiti skupno s tistimi težavami, ki jih ima Slovenec v svetu. Izenačiti je treba naš položaj s tistim, ki ga doživlja mladina doma, tukaj in kjer koli v svetu. Ali bi bilo mogoče, da, predno izrečemo zadnje misli o problematiki naše politične emigracije, skličemo slovenski svetovni kongres, da se pri tem dokončno definiramo kot enota.

Pred vsem pa zahtevamo od naše mladine, naj se ta resnično poglobi v panogi, v kateri naj bi hotela delovati in ne zahtevajmo, da se ta vmešava v zadeve, ki jo ne zanimajo. Skušajmo urediti svoje stanje s tem, da iskreno pogledamo v elemente, ki se kot taki tudi iskreno definirajo. Zaupajmo, da bo vsako delovanje imelo svojega pristnega zastopnika, ki ga bo dal svet in ne samo skupnost v Argentini.

Darujte mladini bogastvo tradicije, ona bo sprejemala prvotne vrednote svojega naroda in bo v tem duhu nadaljevala pot v svetu, ki jo izpričuje politična emigracija.

Zveza slovenskih mater in žena je izrazito kulturna in socialna organizacija. Poglavitna naloga Zveze mater in žena je, ohranjati in dvigati kulturno raven naših žena in pomagati vsem slovenskim rojakom, ki so v dušni ali telesni stiski — v skladu s Kristusovele nauki o dobroti, usmiljenju in ljubezni do bližnjega. Da bo pa delo Zveze obrodilo sad, je potrebno sodelovanje vse slovenske javnosti v Argentini.

DAN SPOMINA — DAN JUNAKOV

POSVEČEN VSEM ŽRTVAM KOMUNIZMA

PRED SPOMENIKOM:

- polaganje venca pred spomenikom junakov v Slovenski hiši
- petje moškega zbora iz San Martina pod vodstvom g. S. Rupnika
- govor častnika slovenskega domobranstva g. Emila Cofa

V nedeljo, 6. junija 1971, ob 16.

V DVORANI:

- sv. maša, ki jo bo daroval msgr. Anton Orehar
- petje mladinskega mešanega zbora pod vodstvom ge. Marije Geržinič
- „Zasuta usta govore“ — junakom v spomin v besedi in sliki, režija g. Lojze Rezelj

Zedinjena Slovenija

OBVESTILA

SOBOTA, 5. junija 1971:

SKAD prireja v Slovenski hiši ob 19.30 sestanek. Predava g. Rudolf Šmeru o razvoju komunistične revolucije v Sloveniji. Vabljeni vsi člani.

NEDELJA, 6. junija 1971:

V Slovenski hiši po mladinski sv. maši sestanek SDO in SFZ. Na programu petje, recitiranje in govor g. Miloša Stareta o dogodkih pred 26. leti. V Slovenski hiši ob 16 spominska proslava. Najprej položitev venca pred spomenik padlim, nato sv. maša in prizor

NEDELJA, 13. junija 1971:

Procesija presv. Rešnjega Telesa v zavodu Don Bosco v Ramos Mejia. Sv. maša ob 10.

V Hladnikovem domu v Slovenski vasi ob 16 tradicionalne kolone. Sodeluje PLANIKA.

V Slovenskem domu v Carapachaya članski sestanek ob 16. Odbor bo podel poročilo o poslovanju.

PO ŠPORTNEM SVETU

Nogometni klub Maribor, ki se bje za obstoj v prvi ligi, je premagal v „slovenskem derbiju“ ljubljansko Olimpijo z 1:0. Ta je po 23. kolu na petem mestu s 26 točkami; Maribor je zbral 18 točk in je na predzadnjem mestu. Ta dva kluba sta seveda le po imenu slovenska: Kar pogledimo po imenih igralcev. Olimpija — Škorić, Milevoj, Rogić, Kapidžić, Šoškić, Popadić, Glišić, Srbu, Pejović, Oblak, Rožić, Maribor — Horvatić, Simeunović, Rosignoli, Klampfer, Stamenski, Rašević, Horjak, Perazić, Prosen, Kranjc, Binkovski. Pri Olimpiji je morda Oblak Slovenec, razen tega sta še v moštvu Celjan Ameršek, ki ni igral zaradi poškodbe, ter Ljubljane Škulj, ki je rezervni vratar. Pri Mariboru bosta morda Slovenca Kranjc in Klampfer. Ima pa Maribor tri slovenske igralce, ki prav tako zaradi poškodb niso igrali: Vratar Vabič ter Bolek in Klančnik. Igralec s slovenskim imenom Prosen pa je iz Siska.

Potovalna agencija

EMONA
(Simon Rajer)

Tucumán 1561, 7. nadstr., št. 49
T. E. 46-9440; od 9—12 in 15—19

V Slomškovem domu v Ramos Mejia po procesiji na razpolago kosilo. Nato nagradno tekmovanje kegljanju.

PETEK, 18. junija 1971:

V Slovenskem domu v San Martinu bo ob 18.30 na sestanku Lige žena Mati predaval g. Ivan Korošec „Iz obiska v Vetrinju“ s filmom. Vabljeni tudi možje.

SOBOTA, 19. junija 1971:

Na Pristavi ob 20 spominski sestanek mladinskih organizacij.

V Slovenskem domu v San Martinu ob 19.30 skioptično predavanje g. Lojzeta Erjavca o lepotah Slovenije (tretji del: Štajerska), o ostalih delih Jugoslavije in Evrope ter povratek v Argentino.

NEDELJA, 20. junija 1971:

Na Pristavi po sv. maši praznovanje očetovskega dne, ki ga pripravljata mladinski organizaciji skupno s šolsko mladino.

V Slovenski hiši tradicionalna Alojzjeva proslava slovenskih šolskih otrok.

NEDELJA, 27. junija 1971:

V Slovenskem domu v San Martinu po maši ob 10 spominska proslava za padlimi junaki, ki jo bosta pripravila SDO in SFZ San Martin.

V Slovenskem domu v San Martinu popoldne kolone.

NEDELJA, 4. julija 1971:

V Slovenski hiši žegnanje.

SREDNJEŠOLSKI TEČAJ RAVN.
MARKA BAJUKA

sporoča, da bo pouk še: 5. in 19. junija, 3., 17. in 31. julija, 14. in 25. septembra ter 9. in 23. oktobra. Zaključna proslava pa bo 13. novembra.

Zelo pametno je imeti nekaj denarja pripravljene za primer bolezni, nesreče ali ugodne kupčije. To vam svetuje

Kreditna zadruga
S. L. O. G. A

(Cooperativa de Crédito Ltda.)

Bm. Mitre 97

T. E. 658-6574

Ramos Mejia

Uradne ure: ob torkih, četrtkih in sobotah od 16. do 20. ure

Ves denar bo pri nas dobro naložen, vam vedno na razpolago, medtem pa vam prinašal lepe obresti. Premislite!

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja izvršnega odbora bo 9. junija ob 19 v društvenih prostorih.

Seja medorganizacijskega sveta bo 11. junija ob 20 v prostorih ZS.

O današnjem gospodarskem položaju v Argentini, o krizi, inflaciji in perspektivah za bodočnost bo predaval 26. junija ob 20 v mali dvorani Slovenske hiše g. Marko Kremžar.

Zvezni sestanek SDO in SFZ bo spet prvo nedeljo v mesecu, 6. junija, po mladinski maši (ob 9.30) v Slovenski hiši. Na sporedu: govor g. Miloša Stareta o dogodkih pred 26. leti, petje dekliškega zbora iz Castelarja pod vodstvom ge. Anke Gaser in okteta iz Berazateguija pod vodstvom g. Jožeta Omahna ter spominske recitacije. Dekleta in fantje lepo vabljeni!

Sv. maša v Transradiu bo na praznik, 10. junija, ob 18.

V nedeljo, 13. junija

bo v

SLOMŠKOVEM DOMU

na razpolago

kosilo
(po procesiji)

nato

NAGRADNO TEKMOVANJE
V KEGLJANJU

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE
Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed.
Zahtevajte določitev ure na
telefonu 49-5855

Društvo Slovencev v Mendozi sporoča, da je nepričakovano odšel k Bogu po večno plačilo njegov zvesti član, gospod

Dr. Ludvik Šturn

zdravnik v La Consulta pri Tunuyanu

Omahnil je sredi svojega poklicnega dela 15. maja 1971.
Naj počiva v miru v tuji zemlji!

Odbor Društva Slovencev v Mendozi

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da je dne 27. maja 1971 tragično preminul gospod

Boris Kresnik

Gospod, ki je vedel za njegovo veliko trpljenje, mu bodi milosten sodnik. Naj njegovo plemenito srce počiva v miru, ki si ga je tako želel.

Villa Ballester, 30. maja 1971
Argentina

Ing. Anton Matičič,
žena Lina in sin Tomaž

Aleksander Solženicyn

En dan Ivana Denisoviča

Jasno je, da Šuhov ne dela napak. Dobro si ogleda opeke, ki niso vse enake. Postavlja jih lepo, onega, ki ima odbite vogale ali pomečkan rob, ali vzboklino. Že na prvi pogled ve, s katero stranjo in na katero mesto mora opeko položiti.

Tako torej zajema Šuhov kadežno se malto ter jo meče na izbrano mesto, pri čemer si vselej zapomni, kje je položil stik med spodnjima opekama (da bi simetrično na ta stik položil svoj zidak). Malte zajema prav toliko, kolikor je potrebuje opeka. Potem vzame iz kupa opeko (to dela previdno, da si ne bi raztrgal rokavice, kajti opeke so zelo hrapave). Z ometačo urno poravnava malto in — bac! — spusti tja opeko. Tada mora hitro, hitro odmeriti, naravnati po vrhvi, naravnati po grezilu, dabo zunanja stena navpična, gledati, da bo opeka ležala vodoravno vzdolž in poprek. In že mrz zagrabi zidak.

Če je zidak iztisnil malto na zunanji plati, jo je treba čimprej z ometačo posneti in vreči raz zid (poleti jo porabiš za naslednji zidak, zdaj na to ni misliti). Potem moraš pogledati spodnje stike, — včasih jih je več, ker so se zidaki razdrobili. Spet pljusneš malto, in sicer tako, da je je več na levi, kajti opeke ne položiš enostavno na mesto, marveč jo podrsaš z desno na levo, da odrine odvečno malto v stik med seboj in sosedom na levi. Pomeri urno z

grezilom! Pogledaj vodoravno po vrhvi! In že leži zidak primrzjen. Naprej, naslednji!

Delo napreduje. Ko bosta ležala dva nova sloja in pokrila spodnje grehe, pojde še bolje. Dotlej skrbno pazi!

Hitel je polagati opeke po zunanjem robu, približuje se Senjki, ki se je bil zamudil na vogalu skupno z brigadirjem in se zdaj pomika k njemu.

Šuhov je pomežiknil nosačem, da bi mu — urno! — primaknili malto. Tako je ves v delu, da si nima kdaj obrisati nos.

Ko sta se srečala s Senjko in jemala malto iz istega korita, sta jo morala že strgati z dna.

— Malto! — kriči Šuhov z zida.

— Že gre! — vpije Pavlo.

Prinesli so korito. Kmalu je bilo prazno. Nosači! Izpraskajte malto, kar je je ostalo na stenah! Če se prime desk kot krasta, jo boste nosili gor in dol. Prinesite svežo!

Šuhov in ostali zidarji niso več čutili mraza. Od hitrega in napetega dela jih je obilil prvi pot, da se je ovlažilo perilo, da se je ovlažila spodnja in gornja obleka. Vendar se niso ustavili niti za hip ter zidali naprej. Čez uro jih je drugič obilila toplota — od nje se je prvi pot posušil. Mraz si ni upal seči niti v noge, to pa je poglavitno, kajti nič drugega ni moglo odgnati misli od

zidave, celo veter ne, ki je rahlo vlekel. Le Klevšin je udarjal z nogo ob nogo; ta nesrečnik ima stopala šestinštridesete številke, pa so mu izbrali škornje iz raznih parov, pa vendarle pretesne.

Od časa do časa kriči brigadir. „Ma-a-lto!“ Kdor spretno in uspešno dela, postane nekako brigadir nad sedelnimi delavci. Šuhov ne sme zaostati za zidarji na desni, zato bi zdaj priganjal in utrudil lastnega brata, da bi tekal po stopnicah gor in dol.

Bujnovski je po kosilu nosil malto skupaj s Fetjukovom. V začetku se n. posebno trudil po strmih in provizorično stesanih stopnicah, zato ga je Šuhov spodbujal:

— Kapitan, hitreje! Kapitan, zidake! Vsako pot je postajal kapitan bolj spreten, Fetjukov pa bolj len. Fetjukov nese, nagne korito, ta baraba, da se razlije malta: tako bo laže nesti.

Šuhov ga je dregnil v hrbet in dejal: — Veš kaj, gad! Ko si bil direktor, si najbrž priganjal delavce!

— Brigadir! — vpije kapitan. — Daj mi drugega kolego! Jaz ne bom več nosil s tem dr...!

Brigadir je poslal Fetjukova podajati opeko s tal na prvi oder, pri čemer je zapovedal, naj štejejo njegove zidake posebej. Kapitanu je dodelil Aljoša. Aljoša je miren človek, njemu lahko ukazuje vsak, kdor hoče.

— Alarm, fant! — mu piha na dušo kapitan. — Glej zid raste!

K sporazumu nagnjeni Aljoša se smehlja:

— Če je treba hitreje, pa dajva hitreje. Kakor boste rekli.

In sta se spustila pa stopnicah. Za brigado je poslušen človek zklad.

Brigadir se je nagnil čez zid in nekemu vpije. Kakor je bilo slišati, so zopet z avtom pripeljali opeko. Pol leta ni bilo dovoza, zdaj vozijo kot nori. Seveda, dokler so zidaki, bomo polagali. Prvi dan že gre. Verjetno se bo pozneje ustavilo, morali bomo čakati.

Potem je brigadir nekoga zmerjal. Omenjal je dvigalo. Šuhov bi rad poslušal, po ne utegne: zid ravna. Ko so prišli nosači, so sporočili, da je prišel monter, ki bo popravil motor na dvigalu, in z njim delovodja električnih inštalacij. Monter se trudi, delovodja gleda.

Takšna je postava: eden dela, drugi gleda.

Če bi bilo dvigalo v redu, bi z njim vozili opeke in malto.

Že se je Šuhov lotil tretjega sloja (Kilgas tudi), ko se je na stopnicah pojavil še en nadzornik, še en načelnik; to je bil gradbeni tehnik Der. Moskovčan je. Pravi, da je delal v ministrstvu.

Šuhov je bil blizu Kilgasa in ga je opozoril na Dera.

— Naj! — se brani Kilgas. — Jaz nimam stikov z načelniki. Pokličite me samo, če se prekuncne s stopnic.

Šuhov ve: nepoklicani nadzornik se bo ustavil za zidarji in gledal. Kako zoprni so mu podobni opazovalci! Med

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Correo
Argentino
Central (B)

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.086.173

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1971:
za Argentino \$ 3.500.—. Pri pošiljanju
po pošti \$ 3.600.—. — ZDA in Kanada
13 USA dolarjev; za Evropo pa 15
USA dolarjev za pošiljanje z avionske
pošto. — Evropa, ZDA in Kanada za
pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados
Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213

Dr. Tone Žužek
ADVOKAT

Uradije od 17.30 do 19.30.
Ponedeljek, sredo, petek

Lavalle 2331, p. 5. of. 10
T. E. 47-4852